



PROSVE TA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravljalni svet
2657 S. Lawrence ave.

Office of publication:
2657 S. Lawrence ave.
Telephone: Lawrence 4635.

LETO—YEAR XII.

Cons. List
No. 54.00.

Registered as second-class matter January 23, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., petek, 19. decembra (Dec. 19) 1919.

Subscription \$4.00
Yearly.

ŠTEV.—NUMBER 298.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 3, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

ZELEZNICE SE NE PRIDEJO POD PRIVATNO KONTROLO.

POD VLADNO KONTROLO OBTANEJO DO SPO. MLADI.

Senat razpravlja o Cumminsovi predlogi, toda težko bo sprejeta.

Washington, D. C. — Vsa znamenja govore, da železnice ne pridejo s prvimi januarjem pod privatno kontrolo. Neoficijelni informacije, ki krožijo v političnih krogih, naznanjajo, da železnice ostanejo pod vladno kontrolo do 1. marca ali 1. aprila.

V teh krogih govore, da je potreba, da železnice ostanejo do tega časa pod vladno kontrolo, da kongres lahko sprejme potrebne pogoje. V senat razpravljajo o Cumminsovi predlogi, toda upanja ni, da bo sprejeta do Novega leta.

Iz česa sklepajo, da železnice ne pridejo pod privatno kontrolo s prvimi januarjem? V političnih krogih pravijo, da je železniški ravnatelj Hines svetoval predsedniku Wilsonu, da naj ne vrne železnice pod privatno kontrolo, dokler ne bodo sprejete potrebni zakoni.

Zastopniki strokovno organizirane delavstva in farmerjev s apelirali na Cumminsa kot predsednika odeska za meddržavno trgovino, da umakne svojo železniško predlogo in naj se da vladi čas za obratovanje železnice v mirnem času.

Senator Cummins se je izgovarjal, da nima avtoritete za umaknitev svoje predloge.

Samuel Gompers, predsednik Ameriške delavske federacije, je rekel, da strokovno organizirano delavstvo želi, da vlada še nadalje obratuje železnice skozi dve leti, da se tako dožene najboljše metoda za obratovanje.

Glede protistavkovne določbe v predlogi, je pa Gompers rekel:

"Ta predlog je poln najhujših posledic. Nikakor ne bo preprečil štrajkov, ampak bo iz dobrih državljanov napravil ljudi, ki bodo prelomili zakon."

Gompers je dalje izjavil, da sodnijska prepoved, izdana proti rudarjem, ni proizvedla ničesar. "Sodnijske prepovedi ne morejo povzročiti, da možja delajo," je dodal Gompers. "Dobro je, da si zapomnimo, da možje ustavijo delo, če ne morejo na drug način doseči pravice, in da postavijo, kar hočejo to zabraniti, ne dosežejo svojega namena."

George P. Hampton, ravnatelj farmarskega narodnega sveta, je izjavil, da skuša senat v hitriji sprejeti železniško predlogo, ker misli, da predsednik s prvimi januarjem vrne železnice privatnim lastnikom. Hampton je povdarjal, da farmarji žele, da železnice ostanejo najmanj še dve leti pod vladno kontrolo, preden se store v tem oziru odločijo koraki.

V senatu seveda hito z razpravo o Cumminsovi predlogi, delegacija farmerjev in delavcev je pa odšla v Belo hišo. Predsednikov tajnik Tumulty je ob tej priliki rekel, da je zadovoljen, ker je slišal mnenje delavstva in farmerjev o tem vprašanju.

V senatu je bilo stavljenih več spremembnih predlogov, od katerih so bili nekateri sprejeti, drugi odklonjeni. Senator McCormick iz Illinoisa je stavil spremembni predlog k protistavkovni določbi. O njegovem predlogu bodo razpravljali prihodnji dan. Njegov predlog je enak kanadskemu predlogu, po katerem se v teku 60 dni ne sme izvršiti stavka ali izpor. V tem času mora razsodilski sodnik izravnavati spor. Svoj predlog je utemeljil s kratkim govorom, v katerem je povdarjal, da je Cumminsova protistavkovna določba nevaren precedent in obojsena, da bo poražena.

MISEL ZA MIR PRIDOBIVA TLA V SENATU.

KNOX JE SKUŠAL PORINITI LIGO NARODOV NA STRAN.

Smith je pa zagovarjal kompromis.

Washington, D. C. — Senator Knox iz Pennsilvanije je skušal, da se sklene mir z Nemčijo na ta način, da se porine liga narodov na stran. Vpel ni s svojim poizkusom, ampak debata v senatu je pokazala, da misel za mir pridobiva čedalje več pristašev v senatu, in če je treba, da se izloči liga narodov iz mirovne pogodbe.

Senator iz Pennsilvanije je zahteval soglasno odobrenje, da pride njegova rezolucija na dnevni red, ki ustanovi mir med Združenimi državami in Nemčijo. Senator McKellar iz Tennesseeja je govoril.

Senator Knox je na ta predlog, da prične razprava o rezoluciji, ki izjavlja, da postoji mir med Združenimi državami in Nemčijo. Odgovarjal je senator Nelson iz Minnesote.

Po daljši razpravi je bila rezolucija odkazana senatnemu odseku za zunanje zadeve.

Težko je sedaj povedati, če bi napravljen še kateri poskus pred božičnimi počitnicami, toda skoraj zanesljivo bodo po praznikih zopet prišli senatorji z rezolucijami, ki se bodo pojavljale, dokler ne pride do kompromisa.

Senator Smith iz Georgije, ki podpira Lodgeve pridržke, je govoril za kompromis. Dejal je, naj nehati obe politični stranki imeti pogodbu za "politično nogoletno žogo."

Senator McCullough iz Kentuckija je dejal, če je kateri Lodgev pridržek potreben revizije, tedaj je to pridržek, ki se bavi z enakimi števili zastopnikov Združenih držav in Velike Britanije v ligi narodov. Rekel je, da Lenrootov pridržek, sprejet v senatu, ne določa enakoga zastopstva, ker ne daje Združenim državam toliko glasov kot Veliki Britaniji.

SALUNAR UMORJEN IN OROPAN.

Chicago, Ill. — Norman K. Trimble se je razgovarjal s svojimi gosti, do sta vstopila dva bandita z znanim krikom roke kvitko. Gostje so se hitro postavili v vrsto, salunar je pa prišel počasi stopati proti točajski mizi. Bandit mu je sledil s samokresom in ko je Trimble segel v žep, da vzame iz njega denar, je bandit ustrelil. Zagonel ga je v senco. Salunar se je zgrudil na tla, bandit je pa po pokleknil poleg njega in mu pobral denar iz žepa, njegov tovariš je iz registra za gotovino vzel petdeset dolarjev. Po izvršenem zločinu sta bandita odšla s plenom. Salunarja so prepeljali še živega v bolnišnico, kjer je kmalu umrl.

FAJNOSTROVE SANJE.

Philadelphia, Pa. — Kakor so preje žolti časniki prevekovali resno, da bo konec sveta 17. decembra, ravnatoko zdaj promlevaljo, da se je rev. Russell H. Conwell, župnik baptistovske cerkve, prikazala njegova pokojna soproga in mu povedala, kje so shranjene važne listine.

Tako skrbi žolto časopisje, da ljudje ostanejo neumni in verjamejo v vsakovrstno nezmislno švekanje o silah izven narave.

VELIKA MESARSKA PETORICA SE BO PEOALA LE S PRODUKCIJO MESNIH IZDELKOV.

New York, N. Y. — Dnevnik "The World" je princel vest, da bodo mesarske tržnice v Chicagu, ki so poznane pod imenom velika mesarska petorica, odslej tržile le s mesnimi produkti in da opuste trgovino s drugim živim. Ustanovile se bodo nove korporacije, ki prevzamejo trgovino s drugim živim.

DELAVSTVO KMALU ZAVLADA V ANGLIJI.

VOLITVE SE MORDA VREŠE V FEBRUARJU.

Delavski vodja Thomas pravi, da delavska vlada pride po prihodnjih volitvah.

London, 18. dec. — "Daily News" poroča, da je angleška vlada sklenila zavreči predlog za "home rule" na Irskem. Vlada namerava razpisati generalne volitve v prihodnjem februarju in do tega časa se hoče izogniti odgovornosti pri reševanju večjih vprašanj.

London, 18. dec. — J. H. Thomas, glavni tajnik Narodne zveze železnišarjev, je izjavil včeraj, ko se je vrnil s potovanja po deželi, da je delavstvo na Angliškem pripravljeno prevzeti vladno v svoje roke. "Naša sila raste iz dveh razlogov — je dejal Thomas — prvič zato, ker naš program odgovarja potrebam časa in ker je pošten in sloveski, drugič pa zato, ker so naše zahteve demokratske in pravične napram vsem, ki opravljajo fizična in duševna dela."

Thomas je nadaljeval, da pri prihodnjih volitvah bodo imeli delavci večino nad vsemi drugimi strankami v parlamentu. Sedanja vlada je jedala delavce in Lloyd Georgeva koalicija je skupina elementov, ki zagovarjajo kapitalistične interese.

Dalje je rekel, da delavstvo obdrži štrajk kot skrajno orodje za dosego svojih pravic, ali on se ne strinja s onimi, ki za vsako malenkost vpeljujejo "štrajk železnišarjev". Ravno sedaj je organizirano delavstvo pridelo v velike obračunske kampanje, ki ima podučiti mase, kako velike važnosti in potrebe je nacionalizirane rudnikov in železnice. Kampanja je demokratska in velja ne samo delavskim slojem, temveč tudi ljudstvu v splošnem. Po vsej državi se vrše javni shodi, ki so dobro obiskani.

Delavstvo v Angliji se vedno bolj konsolidira v veliko enoto in kadar nastopi, bodisi v politični ali direktni akciji, bo nastopilo združeno.

PREDLOGA PROTI SLAKORNI DRAGINI ODLOŠENA.

Washington, D. C. — Znižane cene za slakor so zopet odmaknene v daljavo. Senator Renssela iz Louisiane je izjavil, da bo obstruiral McNaryjeve predlogi, ki je zbornica sprejela kot amendent k Leverjevemu živčnemu zakonu, naker je senat s 41 proti 33 glasovom odločil to predlogo, češ, da je Cumminsova železniška predloga bolj važna kot pa snižanje slakorne cene.

Slakorna predloga pojde pred konferenčne in poznavalci položaja izjavljajo, da kadar bo sprejeta, da bo odpomoč prišla prepozno.

FARMAR JE PLAČAL ZA PRVI SEDEŽ.

Cleveland, O. — 65-letni farmer Charles Johnson je plačal nekemu navihaneu petnajst dolarjev za prvi sedež, da bo gledal, kako se pred njegovimi očmi izvrši konec sveta. Ko je prišel v hišo, v kateri je imel prisostvoriti podiranju sveta, so mu povedali, da niso prav nič silili, da se bo svet podrl. Farmer je odšel na polje in odločno zahteval, da mu pomaga do njegovih petnajst dolarjev. Tam je izpovedal:

"V soboto sta prišla k meni dva tuja in sta mi povedala, da bodo vsi verniki vere, ki je tudi moja, čakali na konec sveta v Clevelandu."

VREME.

Chicago in okolice: V soboto oblačno in mrzlo. Severozapadni vetrovi. Najnižja temperatura v zadnjih 24 urah 12.

D'ANNUNZIJEVO PASEVANJE NA REKI.

MESTO JE NA ROBU GOSPODARSKEGA PROPADA.

Pešniški sporec se obnaša kot kralj in uganja največje orgije s plesalkami.

Reka, 18. dec. — (Assoc. Press). — D'Annunzijsva "armada" se ne zmanj, da bi se selila z Reke, kakor se kaže glasi dogovor z vlado v Rimu. Prostoovoljcem se pre-dobro godi, da bi šli nazaj v regularno italijansko armado in zato zahtevajo, da ostanejo v mestu toliko časa, da se izvrši formalna anekcija Reke k Italiji. General Badoglio, šef generalnega štaba italijanske armade, pa še ne more dati garancij za formalno anektiranje in sporazum je menda padel v vodo.

Prebivalstvo na Reki se ne briga dosti, če d'Annunzio gre ali ostane. Ljudje se pritožujejo, da so se cene podvojile in trgovci so na robu propada odkar je d'Annunzio okupiral mesto. Izgledi za budućnost so črni.

Rečani tudi pripovedujejo o škandalih, ki se dogajajo redno vsako noč v governorjevi palači, kjer je nastanjen d'Annunzio s svojo "vlado." Palača je polna gledaliških igral, ki v družbi s častniki počenjajo nezasičene orgije med poplivanjem in plesom.

D'Annunzijsvi prostovoljci so postali prave nadloga tudi za domačine, ki se najbolj navdušujejo za anekcijo. Vojaki nimajo drugega dela, kakor da stikajo za "izdajalci" v mestu, povzročajo adrešo in prepri in poplavo v kavarnah naker se prelepajo na ulicah.

Danes se vrni na Reki nov plebsit. Sliči je bil shod, na katerem so d'Annunzijsvi kolovodci razpravljali o plebsitu in vprašanju dogovora z vlado. Shod je bil sklican samo za "reške državljane," toda večina navzočih moških so bili oficerji, preoblečeni v civilno obleko, dočim so žene in dekleta tvorile ostalo občinstvo. Neki "državljan" je rekel v govoru, da je "Pluman," ki se je bojeval za Italijo; "tako najto je vstal neki podukalec in zafrknil govornika, da ne sme biti prevzet, kajti on je tudi Rečan, toda bojeval se je za Avstro-Ogrsko, ker se je moral kot njen podanik. Govoril je tudi kapitan Rizzo, vrhovni poveljnik d'Annunzijsve "mornarice," ki je dejal, da je bil d'Annunzio več kot kralj in valed tega ne more služiti nobenemu generalu, ki bo imel kontrolo nad bodočo garnizijo na Reki.

Častniki in prostaki v d'Annunzijsvi "armadi" neradi silijo, da se bodo morali umakniti regularnim četam; najraje bi ostali stalno na Reki, kajti pišejo imajo trikrat večjo kot je v regularni armadi, dela pa nobenega in disciplina je nepotrebna.

BANDITE SO OSMUKALI BANKO ZA \$7.000.

Chicago, Ill. — Štirje oboroženi banditi so vstopili popoldne v prostore državne banke na Dva in dvajseti ulici in Cleerovi cesti. Zaprl so sedem oseb v varnostno shrambo in odnesli sedem tisoč dolarjev.

132 BIVOLOV UBITIH.

Fort Pierre, S. D. — Neki tukajšnji farmer, ki lastuje čredo bivolo, broječo osem sto glav, je dal ubiti 132 bivolo, ker je po nekod na zapadu v navadi, da imajo o Božiču bivolo meso.

DREVA RHODE ISLAND PROTI PROHIBICIJI.

Washington, D. C. — Državni prokurator države Rhode Island je vložil petiitjo na najvišje svezno sodišče, da se uvede pravosodno postopanje, ki naj dožene, če je prohibicijski amendent k ustavi ustuven.

GARY V PRAVI PODOBI.

Odvrgel je krinko in se pokazal kot industrijalni avtokrat.

Produkcija jekla pa navzile temu šepa.

Pittsburgh, Pa. — Dogodki, ki so se odigrali v zadnjih tednih jeklarake stavke, so razkrinkali Garyja kot pravega industrijalnega advokata, ki zahteva brez-pogojno pokorščino od jeklarskih delavcev, kot so jo nekoč zahtevali fevdni gospodje od tlačan-skih kmetov.

Odbor za organiziranje jeklarskih delavcev je na priporočilo Fitzpatricka in po detajlirani in obširni razpravi naprosil 1. decembra, da "Medcerkveno svetovno gibanje" posreduje za izravnavo spora. Odbor je sprejel voditelja tega gibanja za razsodnik pod pogojem, da jih sprejme tudi United States Steel korporacija. Cerkevni odbor je bil pri volji sprejeti nalogo, kajti v odboru so bili protestantovski škofje, ki so na dobrem glasu med svojimi verniki. Poleg je odbor še izvršil nekakšno predpreiskavo v zadevi jeklarake stavke in so mu bili fakti dobro znani.

Drugega decembra je bil cerkveni odbor obveščen o zaključku odbora za organiziranje jeklarskih in železnarskih delavcev. Dne petega decembra je cerkvena komisija konferirala z Garyjem skrajno dve uri. Priznili so se kot razsodniki in dejali so, če bo določba sprejeta, ponudbo, da se delavci vrnejo na delo in počakajo izreka razsodilca.

Jeklarski magnat je odklonil razgovor s njimi kot razsodniki. Dejal je, da so delavci boljševidi, ki se niso vrnili na delo, katerih ne žele v jeklarnah. Po tej izjavi je obnovil staro fraso, da so delavci (stavkoski) zadovoljni in da ni med njimi in med njimi nobenega spornega vprašanja.

Mr. Gary se ni prav nič spre-menil in tudi nič naučil. Podoben je nekdanjim fevdnim gospodom in nemakemu kajzerju, ki so vztrajali v svoji trmoglavosti in pri svojih predpravicah, ko so se jim že tla majala pod nogami. Preden je izbruhnila stavka, je Gary trdil, da so jeklarski delavci zadovoljni in da je le deset odstotkov organiziranih. Tudi takrat je dejal, da so nezadovoljni delavci boljševidi in fadikalci, ker je mislil, da tako besede pomenijo povzke in da z njimi otradi druge delavce. Zastopnikov, ki so jih izvolili jeklarski delavci, ni hotel sprejeti, ampak je dejal, če kaj želijo, naj sporoče pisмено. Približno tako so delali srednjeveški kronani vladarji, ki tudi niso hoteli sprejemati svojih podložnikov, če so zahtevali odpravo do neba vpjodih krivic. Vedeli niso, v kakšnih razmerah žive njih podložniki in mislili so, da se vsi tako dobro godi, kot njim, katerim so potekali življenjski dnevi pri polnih skladah, zabayah in veseljah. Obglavljena francoska kraljica Marija Antonija je celo dejala, ko si ji povedali, da hoče ljudstvo kruha, da naj je kolača, če nima kruha.

Gary je prav taka starina. Po njegovem mišljenju so delavci zadovoljni in delovne razmere v jeklarnah so najboljše na svetu. Nanj niso napravili nobenega vti-za delavski zastopniki, pa tudi protestantovski škofje, ki so se prepričali o razmerah na lastne oči, ga niso spreobrnil. Napram taki trmoglavosti in kratkovidnosti ne morejo jeklarski delavci postaviti drugega kot svojo neomajno solidarnost, dokler Gary ne postane mehak in spozna svoje smote.

Garyjev nastop napram protestantovskim škofom pa dokazuje, da je industrijalni avtokrat od-pete do temena.

Jeklarski podjetniki v škrpih v Bethlehenu.

Bethlehem, Pa. — Kompanija je napravila zadnji poizkus, da se vrnejo delavci na delo in tako zlomi stavko. Po svojih podre-pnikih je skušala vplivati na vane delavce pri produkciji jekla, da se stavka odpokliče. Načrt se ni obnesel. Ko je kompanija opazila, da je njen namen ponesrečil, je kmalu znižala število stavkoka-zov, češ, da primanjkuje premoga. To pomanjkanje premoga bo naj-brž še precej časa trajalo, čeprav je rudarska stavka odpoklicana, kajti porabili so preveč premoga pri produkciji dima.

Ponočno delo je bilo odpravljeno, ker je kompanija najbrž nameravala obratovati jeklarne za-mo tri dni v tednu. Če prav ni zdaj mogoče dobiti natančnih podatkov o produkciji, ne dosega produkcija petdeset odstotkov od normale.

Taktika šoltega in veleblazniškega časopisja se spreminja.

Chicago, Ill. — Preden je priče-l stavka jeklarskih in železnarskih delavcev, je žolto in veleblazniško časopisje "bagateliziralo" zahteve jeklarskih in železnarskih delavcev, da pravno delo v tej industriji okoli štiri sta "ušod delavcev." Najbrzopomennejši dogodki so bili temu časopisju važnejši kot pa zahteve jeklarskih in železnarskih delavcev. Po izbruhu stavke so se postavilo odločno na stran jeklarskih podjetnikov. Poveljevalo je avtokratične izjave Garyja in jih pobarvalo tako, da je bil avtokratični pomen teh besed prikrit. Lagalo je, da se jeklarski delavci vračajo vsaki dan v tisočih v jeklarne, in zamolčalo je, da je klarski magnatje uvažajo zamorske stavkokaze iz juna. Preveko-valo je laž, da so voditelji jeklarskih delavcev boljševidi in anarhisti, zamolčalo pa je brutalne čine kazakov v Pennsilvaniji in hlapičevanje lokalnih oblastj jeklarskemu trustu. Prihlebilo je vsko laž, ki je škodila jeklarskim delavcem in koristila jeklarskim podjetnikom. Polagoma so prišle izginjati vesti o jeklarski stavki iz predalov teh listov in končno so popolnoma izostale.

Tudi ta molk v žoltem in vele-blazniškem časopisju ima namen škodovati jeklarskim in železnarskim stavkarjem. Strokovno organizirani delavci v Ameriški delavski federaciji so sklenili, da bodo podpirali moralno in finančno jeklarske in železnarske stavkarje do zmage, žolto in veleblazniško časopisje je pa prišlo počasi postajati tiho o stavki. Z molkom ho-če ustvariti v javnosti mnenje, da je stavka končana in da pomoč stavkarjem počasi uahne. Seveda ne bo žolto in veleblazniško časopisje doseglo svojega namena, ker zavedni in organizirani delavci ne dajo počenega groša za to, kar poroča to časopisje.

Če bo to časopisje še nekaj dni opazilo, da z molkom ne doseže uspeha, bo nekega dne zopet zahr-melo z novo lažjo o jeklarskih in železnarskih stavkarjih. Tako spre-minja to časopisje svojo taktiko, da služi svojim gospodarjem.

FARMARJI SO ZA ODPRAVO POSREDOVALCEV.

Chicago, Ill. — Farmerji, orga-nizirani v "Federaciji mlečnih producentov," so sprejeli rezolu-cijo, v kateri priporočajo, da se sprejmejo postave, ki dovolijo farmerjem zadrage za nakup in prodajo produktov, da se tako od-pravijo posredovalci med konzum-entom in producentom.

Jugoslovensko Republikaško Zdrženje.

3637-3641 West 26th Street, Chicago, Ill.

(Telefon: Lawndale 2407)

IZVRŠEVALNI ODBOR:

F. Aleš, M. Aleš, M. Aleš, A. Bilić, F. Godina, F. Gottlicher, I. Kamenović, E. Kristan, J. Kukurac, M. Ladić, M. Stakić, F. S. Tancar, F. Zajc, M. Zlatarić, J. Zvernik, et.

NAZORNI ODBOR:

F. Kerš, I. Kren, J. Mihajlović.

GLAVNI URAD:

F. S. Tancar, finansijski tajnik, A. H. Skubić, izvršni tajnik, F. Godina, blagajnik.

GLAVILA:

The Yugoslav Review, mesečni čas, tehnički Proletarac, politički Glas Slobode, glasnik: Enklopast, Glas Naroda in Prosvita.

Vsa pisma in dopise političke naj se pošiljajo edino na sledeči naslov: JUGOSLOVENSKO REPUBLIKAŠKO ZDRŽENJE, 3637-3641 West 26th Street, Chicago, Ill.

CENTRALNI ODBOR J. R. Z.

Na podlagi konvencionalnega sklopa in pravil J. R. Z. je izvolila konvencija v Clevelandu 16 članov centralnega odbora in vsaka okrajna organizacija po enega člana. Na konvenciji izvoljeni in od okrajnih organizacij imenovani centralni odborniki so sledeči:

George Bošnjak, 1850 S. Racine Avenue, Chicago, Ill.
A. H. Skubić, 3539 W. 26th Street, Chicago, Ill.
Vincent Cankar, 2637 S. Lawndale Avenue, Chicago, Ill.
J. F. Durn, 780 London Road, Collinwood, Ohio.
Frank Čerba, 6033 St. Clair Avenue, Cleveland, Ohio.
Frank Zupanić, 1514 Elizabeth St., Joliet, Ill.
Anton Zarnik, Hermitage, Pa.
Gustav M. Mahay, 1307 E. 167th St., Collinwood, Ohio.
Mrs. Jos. Birtich, 1705 Waterloo Road, Collinwood, Ohio.
A. Zorman, 1022 Kentucky Avenue, Sheboygan, Wis.
Mati Pogorelec, 288 Grove Street, Milwaukee, Wis.
J. Blazić, R. R. 4, box 99, Aurora, Ill.
Bertol Yerani, box 287, Alliquippa, Pa.
R. F. Hlačka, 157 Cedar Street, New York, N. Y.
Jos. Peterčič, box 95, Willock, Pa., od Okr. Org. št. I.
Mrs. Mary Udovič, 1844 S. Racine Avenue, Chicago, Ill.
A. Šolaj, box 104, Gross Kaus, od Okr. Org. št. III.
Miss M. Grilić, 6207 Shade Avenue, Cleveland, O., od Okr. Org. št. IV.
J. Langerholc, R. 2, Box 74, West Newton, Pa., od Okr. Org. št. V.
J. Bilić, 1944 West 22nd Place, Chicago, Ill., od Okr. Org. št. VI.
V. Herceg, 1120 W. 18th St., Chicago, Ill.

Glasom pravil izvoli celoletni centralni odbor izmed članov stanujočih v Chicagu odti odti je trih članov, kateri izmed sebe volijo korespondenčni tajnik.

Glavni urad J. R. Z. je razposlal glasovnice na vse članke centralnega odbora, da volijo tri kandidate v ta odti odti. Rezultat glasovanja je bil sledeči: Geo. Bošnjak 5 glasov; Vincent Cankar 14 glasov; M. Pogorelec 5 glasov; M. Udovič 13 glasov; Jos. Bilić 3 glasove; V. Herceg 1 glas in A. H. Skubić 18 glasov. Glasovnice je bilo razposlanih 23, vrnjenih 21. V odti odti centralnega odbora J. R. Z. so bili izvoljeni: V. Cankar, Mary Udovič in A. H. Skubić. Ta odti odti je izvolil gospe Mary Udovič za tajnico Centralnega odbora, katere dolžnost bo korespondirati z ostalimi člani centralnega odbora in se vdeleževati vseh akt izvrševalnega odbora.

V vseh takih zadevah naj se br. člani centralnega odbora vselej obrnejo na tajnico, sestro Udovič. Njen naslov je: 1844 So. Racine Avenue, Chicago, Ill.

Z republikanskim pozdravom!

FRANK S. TAUCHAR, tajnik J. R. Z.

Inozemstvo.

Stavka policajev na Jamajki.

Kingston, Jamajka. — Zbirajo se zaključki policajev, kar jim zakomoda: ni hotela povikati plaše zadnji teden. V mestu je mir.

Socialna vojna na Španjolskem.

Madrid. — Stavki cestnoželznih nametnečev so se pridružili tudi delavci v plinarah in elektrarnah. Mesto je že dva dni v temi. Vlada grozi z obsebnim stanjem.

Polnčaj v Barceloni je kritičen. Izprtje delavcev se traja in se razširja po vsej Kataloniji.

Boji na Iraku.

Cork, Iraka. — Dvesto sin-fajnovcev je v arado ponoči napadlo kolodvor, ki se nahaja okoli 200 jardov od polietike postaje, tuda policajev ni bilo hitro. Napadalec so zaprli vse kolodvorske uslužbenec v skladu in nato so preiskali železniške vožve in pobrali orožje in strelivo kar so ga mogli dobiti. Dve uri je bil kolodvor v njihovih rokah.

Anglija povikala starostno pokojnino.

London. — Vlada je povikala starostno pokojnino za deset silingov na teden.

Francoski vojak je najel nemške policajne na ropanje banke.

Aix La Chapelle, Nemčija. — Francoski vojak, ki je imel na sebi uniformo belgijskega stotnika, je 17. decembra obiskal šefa nemške policije v tem mestu in zahteval tri policajke, ki mu bodo pomagale preiskati neko lokalno nemško banko. Šef je takoj ugodil zahtevi in "belgijski stotnik" je postavil enega policajke za stražo pri vratih banke, s ostalima dvema pa je šel v poslojce, ukazal vsem uslužbenecem, da se sbera v eni sobi kakor je za njimi zapri vrata in ukazal policajkama, da stražita jetnika. Nato je šel k blagajnici in vzel milijon mark ter hladnokrvno odkorakal na ulico. Policajki, ki je stražil pri vratih, se je zdelo stvar sumljiva in šel za "stotnikom." Videl je, kako je stopil v neko kavarno in kmalu se je vrnil na cesto v civilni obleki. Tedaj ga je policaj aretirar in izročil belgijski vojaški policiji.

ki je kmalu dognala, da je "stotnik" navadni francoski vojak z veliko mero predrznosti.

Francija napove vojno sovjetski Rusiji.

Kodanj, 18. dec. — Tukaj se je razširila vest, da namerava Clemenceau zahtevati, da francoski parlament napove vojno sovjetski Rusiji.

Zavezniki so obljubili Avstriji pomoč.

Pariz, 18. dec. — Zavezniški svet je obljubil Rennerju, predsedniku avstrijske vlade, da bo do takoj storil vse potrebno kotake za pomoč sestradnemu ljudstvu na Dunaju in v drugih mestih Avstrije. Kakor se poroča, bodo zavezniki posodili Avstriji \$70.000.000 v mesečnih vplačih po \$5.000.000. Vrhovni svet je tudi apeliral na vlado Združenih držav, da naj pripravi delež podpore.

Hooverjeva komisija pošlje iz Trsta 30.000 ton ameriških živil na Dunaj in zavezniki nameravajo opomniti Jugoslavijo, Rumunsko in Čehoslovakijo, da naj izvedejo prejšnje pogodbe z Avstrijo. Anglija, Francija in Italija so obljubile, da bodo pošiljale živež na Dunaj do meseca aprila. Nemčija je tudi obljubila, da sprejme v oskrbo večje število dunajskih otrok. Bavarska vlada se je ponudila, da vzame 5000 otrok v prehranjevanje.

Renner je dalje prejel pismo od Clemenceauja, ki mu zagotavlja, da ententa ne bo dopustila separatističnega gibanja v zapadni Ogrski, Solnograškem, Tirolski in Predarlskem za pdep od avstrijske republike.

Pomembni boji med Srbi in Črnogorci.

Pariz. — Črnogorski "sunanj minister" v Parizu poroča o ponovnih krvavih bojih med srbskimi vojniki in črnogorskimi vstaki v okolici Cetinja od 1. do 12. decembra. Črnogorska "vlada" je zapel posla protest mirovni konferenci proti srbski okupaciji Črne Gore.

Kakaj sovjetske čete včas "desertirajo."

Kodanj. — Sovjetski poslanik Litvinov je pojanil, kaj pomeni, ko poročila iz Denikinovega glavnega stana, da včas "prestopajo" na njegovo stran celi polki rdeče

armade." Bilo je v septembru, ko je sovjetski bataljon "desertiral" k Denikinu in čez teden dni se je vrnil na svoje mesto. Vsi vojniki so bili oblečeni v — angleške vrhne suknje in imeli so tudi kape in čevlje ter spodnje obleke, ki prihaja iz Anglije za protiboljševiške čete. Na ta način zlagajo Angleži sovjetske čete, s obleko in tudi z drugimi rečmi.

Denikin je razburil mušike v južni Rusiji.

Kodanj. — Iz Moskve poročajo, da je Denikin sklenil plačati s il-ton strelivo in kanoni, ki mu jih pošilja Anglija. To je pa tako razjelo kmete v južni Rusiji, da ne dajo žita iz rok.

Milwaukee in okolica POZOR!

V nedeljo, dne 21. decembra ob 9. dopoldne se vrši v Harmonie Hall

VELIK JAVEN SHOD,

kateraga prireja krajevna organizacija J. R. Z. in somišljenika iz domovine

FR. SVETEK in dr. I. PERIČ,

da nam poročata, kakšne so v resnici razmere v domovini.

Na delo torej, natlačimo dvorano do zadnjega kotička! Pokažimo jim, da je Milwaukee trdno za programom J. R. Z. Vaj, ki ste za federativno republiko Jugoslavijo,

na shod v Harmonie Hall!

POTREBUJEMO DELAVCE

Na punč presu in z nogami gonilno silo stroj.

Dobra plača zelo ugodna prilika za delo od kosa.

KABO CORSET CO.,

740 N. Morgan St., blizu Chicago Ave., CHICAGO, ILL.

POTREBUJEMO

delavce za pri tovarniških vozovih.

Razna dela

Delo je od kosa.

Delo za vso zimo.

THE RAVAN CAR CO. Hegewisch, Ill.

POTREBUJEMO DELAVCE

Uprashaite Mr. Burrows. HARRIS BROS. CO., na 35th St. en blok od Ashland Ave. Chicago.

DELAVCE POTREBUJEMO.

STALNO DELO.

DOBRA PLAČA.

Oglasite se pri:

NORTHWESTERN TERRA COTTA, 2525 Clybourn Ave. Chicago, Ill.

POTREBUJEMO

mladeniče nad 17 let stare za lahko delo pri strojih in za skladišanje. Delo v štiri dvorani. Skušnje se ne zahteva. Mora imeti certifikat starosti. Oglasite se:

FELT & TARRANT MFG. CO.

1755 N. Paulina St., Chicago, Ill.

DELAVCE

POTREBUJEMO ZA STALNO DELO.

Oglasite se pri:

WESTERN FELT WORKS 4115 Ogden Ave., Chicago, Ill.

POTREBUJEMO STO SLOVANOV.

Delavcev za delo na Scully Yards, le pet milj od Pittsburgha, za gradnjo poslopja za lokomotive Pennsylvania Railroad. Pred delavce dobi 75c na uro, delavci pa 40 na uro za deset urno delo. Mi plačamo vašega kuharja. Damo šendo in postelje, ter tudi prosto vožnjo po Pennsylvania železnici. Ni komisarijata.

FERGUSON EDMONDSON COMPANY

412 Keystone Bldg.

Pittsburgh, Pa.

Bell Phone: Court 803.

POTREBUJEMO

10 deklet nad 17 let starih za delo pri strojih in za skladišanje. Delo v štiri tovarni. Iskušnje se ne zahteva. Morajo imeti izkaz starosti. Oglasite se:

FELT & TARRANT MFG. CO.

1655 N. Paulina st., Chicago, Ill.

POTREBUJEMO DELAVCE

za razkladanja lesa.

Stalno delo.

Dobra plača.

Oglasite se pri:

2315 Elston Ave., Chicago, Ill.

DEKLETA IN ŽENJE

za lahko delo. Isbirali semena. Dobra plača. Pri:

LEONARD SEED CO.

236 W. Kinzie St., Chicago, Ill.

POTREBUJEMO

delavce in ženske

Iskušnje — plačamo \$12 na prihodek. Iskušnje plačamo \$14 ob prihodek. Dvobratni odmor vsak dan. V soboto pol dneva.

KING'S HOTEL LAUNDRY CO., 2315 W. Madison St., Chicago, Ill.

KDO HOČE, DA SI

ohrani zdravje in dobro voljo naj poskusi naš "Hmelj in Malt". Samo enkrat, pa se boste prepričali, da je doma kuhani najboljši. Jamčimo vsako pošiljatelj v vse kraje, 10 galon za \$2.25. Tvrdba

FRANK OGLAR,

6401 Superior Ave., Cleveland, Ohio.

Priporočamo naše podružnice, Math Petrovich, Candy store, 15617 Waterloo Rd. Collinwood, Ohio; A Vidrich, 634 Main Street, Johnstown, Pa. in Kristof Grocery, 1700 E. 31st Street Lorain, Ohio.

KRI

Kri je pogoj življenja. Brez krvi ne bi živeli, s slabo krvjo ni pravega življenja, ampak le trpljenje. Veliko ljudi trpi valed zastrupljeni krvi, na zaprtinici, ako se vaša čreva ne čistijo točno, nastane zastrupljenje in posledice je glavobol, omotica, slaba prebava, zgruba slasti do jedi, bolan v postelji. Prepričite se zastrupljenje in očistite vaš notranji sistem s viliavjem Laxearina, katerega vliava tisoče bolihajočih. Ako ga ne morete dobiti v vaši lekarni, potera pišite nam na: The Laxal Medicines Co. 164, Laxal Bldg. Pittsburgh, Pa. ne jemljite ponaredb. Cena je 6 bokov za \$5.25, ens pa \$1.04.

Slovenska Narodna



Podpora Jelenja.

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Iskraj. 17. januar 1907 v drvari Illinois.

GLAVNI STAN: 2857-29 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS

GLAVNI ODBOR ZA DOBO 1919-1922.

Izvrševalni odbor.

UPRAVNI ODBOR.

PREDSEDNIK: Vincent Cankar, 2857-29 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
PODPREDSEDNIK: Anton Kren, Box 140, Cassburg, Pa.
TAJNIK: JOHN VERDERAR, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
TAJNIK BOLNIŠKEGA ODBORA: Paul Burger, 2857-29 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
BLAGAJNIK: Anton J. Turberv, Box 1, Chicago, Ill.
UPRAVITELJ GLAVILA: Filip Godina, 2857-29 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

POROTHNI ODBOR.

John Ambrosi, predsednik, Box 321, Cassburg, Pa.
John Underwood, 608 May St., Springfield, Ill.
Martin Schmalzer, Box 276, Barabara, Ohio.
Jos. Radich, Box 423, Sullivan, Pa.
Frank Smerek, 2850 Prusor Ave., Cleveland, Ohio.

BOLNIŠKI ODBOR.

OSREDNJE OKROŽJE: Paul Burger, predsednik, 2857-29 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
VSEODNO OKROŽJE: Rudolf Florinich, Box 426, Springfield, Pa.
Anton Radich, Box 75, Wink Haven, Pa.
ZAPADNO OKROŽJE: Anton Kren, Box 140, Cassburg, Pa.
Laz Kuber, Box 245, Gillett, Minn., za vsoevnag.

Nadzorni odbor.

Mati Petrovič, predsednik, 19017 Waterloo Rd., Collinwood, Ohio.
John Ambrosi, 415 Plarid St., Kyriloh, Minn.
Jos. Kelen, 1607, E. 16th St., Cleveland, Ohio.

Tiskovni odbor.

ISKUSITVENI ODBOR.

PREDSEDNIK: Frank Aleš, 2121 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.
John Trilich, Box 161, Lawrence, Pa.
Julia Gova, 242 Englewood, Detroit, Mich.
Jos. Bilić, 1121 E. 6th St., Cleveland, Ohio.
Mary Udovič, 1844 So. Racine Ave., Chicago, Ill.
VROVNI ISKRAVNIKI: Dr. F. J. Kren, 2857 So. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
ODGOVORNI UREDNIK "PROSVITE": John Zvernik.

POZOR! — Vsa domstva politična in strojna, ki so želela gl. izvrševalnega odbora in glavnega odbora, naj se pošiljajo na naslov: John Zvernik, 2857-29 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse sodne sodiške podpore naj se pošiljajo Paul Burgerju, tajniku bolniškega odbora v gl. vseh.

Vse prihodke glavnega odbora in gl. izvrševalnega odbora se naj pošiljajo M. Petroviču, predsedniku nadzornega odbora, njegov naslov je zgoraj.

Vsi prihodki na gl. poročil odbora se naj pošiljajo na naslov: John Ambrosi, Box 321, Cassburg, Pa.

Vse prihodke proti srečnim glavnim se naj pošiljajo predsedniku nadzornega odbora Vincentu Cankarju.

Vsi dopisi in drugi spisi, razpisni, spisi, poročila in spisi vseh, kar je v spisu s glavnimi odbori naj se pošiljajo na naslov: "Prosvita", 2857-29 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

BOŽIČ PRIZNANJE V stari domovini

ZAMOREJO PRAZNOVATI V VESELJU IN ZADOVOLJNOSTU SAMO Z VAŠO POMČJO IN DOBROSRČNOSTJO.

Skladajte razveseliti svojece v stari domovini na to

BOŽIČ MIRU.

POŠLJITE NJIM DENAR, KAJTI Z DENARJEM SI ZAMOREJO PRESKRBTI VSE POTREBNO.

KLJUB TEMU, DA JE V STARI DOMOVINI VSE ZELO DRAGO, SO PA KRONE TAKO POCENI, DA ZAMORETE S PAR DOLARJI MNOGO POMAGATI.

SORODNIKI V STAREM KRAJU BODO ZELO VESELI, AKO JIM DOSPE AMERISKO DARILLO PRAVOČASNO V ROKE.

PRISLO BO PA TUDI PRAVOČASNO IN POD POPOLNIM JAMSTVOM, če ga odpošlete s posredovanjem naše stare, zanesljive in v obče znane tvrdke:

EMIL KISS, bankar,

133 Second Ave., NEW YORK, N. Y.

PRODAJA PAROBRODNIH LISTKOV.

MENJAVA DENARJA. Vstanovljeno 1898

Prazniki se bližajo!

Ob 6. 1. januarja vsake slovenske vseh vseh vseh. Vsi poročila doma v starih krajih naj vili tega vesolja do ned 4. jana, da pa jim uspevito to vesolja; pošljite njim vsaj nekaj denarjev, to so stvari

NAJHITREJŠE, ZANESLJIVEJŠE IN NAJČENEJŠE

o tem, da odpošljete pravo naš vaš denar, valim dragim v stare domovine. Sicer pa tega ne odlašajte, ako želite, da te praznike in božice in noveletno praznike, kar polje je eden naš običaj in stila s starih krajev se zelo občudujemo.

Zagotovo si, da le največ vesolja in praznike uspevito vesolja v domovini ako jim pošljete denar. Ako boste toli kaj od praznika o našem podjetju in poslovanju, naj se obrne do nas na polje in vseh, katere dragoceno pošiljamo vsakemu vprašalcu na njihovo željo. Pišite na:

John Nemeth State Bank

1507 Second Ave., cor. 3rd St., NEW YORK CITY

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za inozemstvo \$7.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v oštepanju n. pr. (December 31-19) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnem potekla naročnina. Poslovite se pravilno, da se vam ne ustavi list.

DELA VCI NE DOVOLITE, DA PODJETNIKI BRIJEJO IZ VAS NORCE.

Podjetniki skušajo ob vsaki priliki briti norce iz stavkarjev. Jeklarski podjetniki so kar pobesneli, ker ne morejo producirati jekla, ki je naročeno. Poizkusili so vsakovrstna sredstva, da zlomijo stavko jeklarskih delavcev. Prve dni so lagali v žoltem časopisju, da se jeklarski delavci v tisočih vračajo v jeklarne. Ko te laži niso dosegle zaželjenega uspeha, so se poslužili drugih sredstev, da uničijo moralo stavkarjev. Najeli so nekaj stavkokazov, kajti veliko jih niso mogli najeti, ker gre v sedanjih časih bolj trda za stavkokaze, da palijo premog v odprtih pečeh in producirajo dim. S produkcijo dima so hoteli napraviti na stavkarje vtis, da jeklarne obratujejo in če se stavkarji hitro ne vrnejo na delo, bodo njih mesta zavzeli stavkokazi. Ta zvijača jih ni privedla do cilja. Prepovedali so stavkovne straže in pogazili so svobodo govora. In posledica takega ravnanja? Stavkarji so danes bolj solidarni, kot so bili v začetku stavke, kajti vse preveča je ena misel, da se ne vrnejo preje na delo, dokler jeklarski podjetniki ne priznajo zahtev, radi katerih so zastavkali.

Delavci so spoznali resnico, če delajo dim v jeklarnah, da ne producirajo jekla. Izvedeli so, da stavkokazi producirajo sprijeno jeklo, ki ga naročniki vračajo, ker je neporabno in ne odgovarja naročenemu blagu.

Jeklarski podjetniki imajo seveda velike stroške s stavkokazi in takimi zvijačami, s katerimi mislijo napraviti na stavkarje vtis, da se produkcija jekla in železa povečava navzlic stavki. Vprav ti stroški pa govore jeklarskim stavkarjem, koliko je zanje vredna zmaga v tej stavki. Podjetniki ne trošijo zastoj milijonov za razne zvijače, s katerimi mislijo uničiti moralo stavkarjev. Podjetniki računajo s tem, če jim zvijače prinesejo uspeh, da bo kmalu ta izguba izprešana iz jeklarskih delavcev, če se vrnejo brezpogojno na delo. Že zdaj delajo načrte, kako bodo priganjali delavce in jih izkoriščali, če jim posrečijo njih zvijačne poteze.

Delavci ne dovolite, da bi se vam podjetniki smejali v pest, in vas premetijo z zvijačami, ampak vztrajajte, kajti končno se bodo podjetniki, čeprav so precej trde glave, prepričali, da zvijače stanejo preveč denarja, uspeha pa le ne prinesejo. Spoznali bodo, da je bil denar vržen v vodo, ki so ga izdali za zvijače in da je najpametnejše, če odnehajo in se sporazumijo z zastopniki delavcev radi spornih točk, radi katerih so jeklarski delavci zastavkali.

Ne sedite podjetnikom na njih zvijače, ampak ostanite solidarni in vztrajni, ker vas solidarnost in vztrajnost vodita do zmage. Imejte to resnico pred očmi, da so šli stavkarji sami v jeklarne in da so se prepričali, kako je s produkcijo jekla. Poročilo je bilo ugodno za stavkarje in ne za podjetnike. In če dozda niso mogli producirati jekla, ga tudi vbodoče ne bodo, dokler se ne vrnejo stavkarji na delo.

Bogate dame hitro pozabijo. — Bogate dame so doživele napad na njih živce, ko so ranjeni vojaki posetili koncert v Blackstone hotelu. Bogatim damam ni všeč duh po jodoformu, pa tudi rade ne vidijo obvezanih človeških udov.

Bogate dame so pač pozabile, da so se ti fantje bojevali v Franciji in da so na evropskih bojiščih zadobili rane.

Upamo, da fantje niso prav nič pogrešali bogatih dam, če niso mogle prenašati duha po jodoformu. Tudi svet se ni podrl, čeprav take dame ne prisostvujejo koncertu, kajti veliko jih ne pride tje, da uživajo godbo, ampak največ jim je do tega, da razkazujejo svoje dragulje in dragoceno kužovino.

Učitelji in profesorji se probujajo. — Profesorji in učitelji v Ameriki so ravno tako kot v starem kraju več let prosjaci, da se zboljšajo njih razmere. Povdarjali so važnost učiteljskega poklica za človeško družbo. Ko so spoznali, da pridigajo gluhim ušesom, so se organizirali v svoji strokovni organizaciji, ki šteje zdaj že sto pet in trideset podružnic in o kateri upajo, da bo v enem letu dosegla nad pet sto podružnic. Že zdaj je okoli tisoč dve sto pravih znanstvenikov in ne neznaničev pristopilo v organizacijo.

"KONEC SVETA" IN AMERIŠKO ČASOPISJE.

Nemalšana propalost žoltga, komercialnega žurnalizma, ki pome-
umnjuje ljudstvo.

KAKO SO ŽOLTI LUMPI ZLO- RABLJALI BENEDE ASTRO- NOMA.

Znani ameriški socialistični pisatelj Upton Sinclair je pravkar napisal deset dolgih člankov, v katerih je razkril najskandaloznejšo institucijo na svetu — ameriško žolto časopisje, kapitalistične dnevnike in njih tedenske in mesečne priveške. V zavijanju resnice in dejstev, ubijanju karakterjev, falzificiranju, prostih lažeh in sploh v vsem, kar služi denarnemu tiranstvu in največjemu nazadnjakstvu je to časopisje na stopnji največjega lumpovstva in pod črto vsake dostojnosti in poštenosti.

Sinclair pravi v uvodu: "Glejte, tak vam je ameriški žurnalizem! To vam je zvelo najostudnejše nenravnosti, ki je podlaga bestialnega vladajočega profinitnega sistema." Sinclair bi lahko dodal še eno poglavje, namreč s kakšno perfidijo je žolti žurnalizem te dni zlorabljal besede nekoga astronoma in razbojnal "konec sveta," a ker konec seveda ni bilo "ob dolgem uri in minuti," se zdaj žolti Ameki s smešnostjo cestnih pobalnov norčujejo iz znanosti, češ: "Moder-
na veža je za nič."

Časopisje v službi Mamona navadno vsak čas napove, kakšno senzacijo s šestpalčnimi črkami. Letos je najmanj trikrat napovedalo "revolucijo" v Ameriki, a ko "revolucije" ni bilo 1. maja, 4. julija in 2. septembra, ker je sploh ni nihče pripravil, so ne-
čuvni Ameki bombastično razglašili, da je bila "revolucija v skrajnem trenutku zmagoslavno zadušena."

Napovedanje "konec sveta" ni ostalo brez posledice. Praznoverni ljudje, ki so produkt žoltčasni-
karske in nedeljakošolske vzgoje, so res verjeli, da se zgodi nekaj strašnega. Nekaj oseb je obznanilo in odpeljali so jih v norišnice; vladni vremenski opazovalci Cox v Chicagoju je v sredo ves dan od-
govarjal na vprašanja histeričnih žensk in moških, ki so ga vprašali, če je "konec" že blizu. V South Chicagoju je bila eksplozija v neki tovarni (najbrž so jo povzročili nerodni stavkokazi v jeklarnah) in policijski saržent je imel opraviti pri telefonu s nebrojimi simpatoni, ki so hoteli vedeti, če ni to znamenje "podir-
anja zemlje."

V Indianapolisu je bila prava panika. Neka pokvarjena parna piščalka se ni mogla ustaviti, ko je tulila sedmo uro zjutraj in kmalu so se oglašale še druge piščalki in v nekaj hipih je tulila para po vsem mestu, ne da bi vedeli doti-
niki, ki so odprli paro, kaj naj tulijo. In med ljudmi je bila velika konfuzija.

Neki človek, katerega ni nihče poduhal, če morda ne diši po "privatnem blagu" v njegovi kleti, je planil v prodajalnico za smotke v ulici Argyle v Chicagoju in zavpil: "Južna Amerika je pod vodo! Na tisoče mrtvih!" Busi-
ness v prodajalnici je takoj prenehal. Ljudje so obušili neznanca in drli za njim na ulico.

Joseph Jackson, zamorski vo-
nik, je v terek zvečer plačal vse dolgeve in ko mu je ostalo še ne-
kaj drobiža, je hodil po mestu in dajal denar otrokom in prosja-
kom. Nato je šel v cerkev in tam je zmrzoval vso noč.

To zadostuje, da vidijo pamet-
ni ljudje, kako morejo žolti Ameki-
kavzarji smešati možgane siroma-
kom, ki so v njihovi oblasti.

In kaj je bilot Astronom Albert F. Porta v San Franciscu je pred več mesece pisal, da se 17. decem-
bra 1919 izvrši nenavadna konstela-
cija planetov v našem osončju. Šest planetov je stopilo v pri-
bližno ravno črto na eni strani sonca, dočim je bil en sam planet (Uran) na nasprotni strani. Naša zemlja je bila zunaj te črte. Po njegovem mnenju je imelo to po-
vzročiti pritisk na sonce, ki izze-
ve takozvana solnčna pege in bak-
lje, katere bi obratno imele tako-
močan elektro-magnetičen učinek na zemljo, da bi se lahko pojavili večji vremenski in vulkanični ne-
miri.

Porta ni prerokoval "konec sveta," temveč je govoril le o treme-
nastih in vulkaničnih učin-
kih, to je o hudih viharjih, mra-
zu, deževju, potresih in bruhanju lave iz ognjenikov in to ne po-
vzod, pač pa le na gotovih krajih zemlje. Drugi zvezdoznanci so se naravno strinjali, da je napoved planetne konstelacije pravilna, niso pa bili edini, da bi ta nebes-
na prikazen imela kakšne posledice.

Žolti časnikarji, ki služijo Ma-
monu in poneumnevanju ljudstva, so si sami izmislili, da je Porta "prerokoval konec sveta" in so razkričali to laž v svrhu, da po-
tem lahko bobnajo, kakšni beda-
ki so astronomi.

Porta je mnenja, da elektro-ma-
gnetični pritisk bo trajal še ne-
kaj tednov in v tem času da niso izključeni vremenski in vulkanični nemiri na gotovih krajih zem-
lje.

Sovjetska vojna v Aziji.

Ameriško časopisje ima malo poročil o važnih dogodkih, ki se odigravajo v centralni Aziji. Po-
ročil ni pravzaprav nobenih. Zdjajpazda pride kratka brzo-
javka iz Londona in še ta ne pove resnice. Angleška vlada noče, da bi zapadni svet izvedel resnice, kako je sovjetska Rusija raz-
širila svojo moč in vpliv do meje Persije in Indije. Medtem ko je angleško časopisje molčalo in ko ni svet slišal Azije nič vedel, kaj se godi tam, se je vrnila v Af-
ganistanu in Turkestanu velika vo-
jna, ki je lepadla — kolikor se tiče prve faze — s veliko smago za ruske sovjete in s porazom za An-
gleže. Zato se ni čuditi, da ofi-
cijalna poročila molče o tej vojni. Dejstva, da more velika imperia-
listična sila izolirati del sveta pred drugimi deli in ga sakriti s popolno temo, se je zaključilo, da se, vrši vojna, o kateri splošna javnost ne ve ničesar. Pričujoče poročilo, ki prihaja iz zanesljivih ruskih virov, je prvo, ki ima na-
men seznaniti čitatelje z dogodki, ki so bili doslej neznani širši jav-
nosti.

Bilo je v avgustu in septembru 1919, ko so ruske sovjetske čete dovršile operacije v Turkestanu, velikem delu azijske Rusije, in dospelje na perzijsko mejo.

Ta nepričakovani uspeh je imel za posledico, da se je organizirala, močna rdeča armada iz domo-
dinov v Turkestanu, ki je dvakrat prešla preko Kapikškega jezera in podšla levi breg Volge. Vsa Turkesta in Transkaspija sta pri-
šla pod kontrolo sovjetske Rusi-
je. Pota v vzhodno Kitajsko čez Kalgarijo, kakor tudi v Persijo in Afganistan so bila odprta. Sov-
jetske oblasti so vpostavile redno železniško zvezo med Taškentom in Orusburgom in so dobile v svo-
je roke vse transkaspijske železnice s strateško nalogo od Mavra do Kuzka. Vse 11. septembra je bila objavljena kratka vest v ameri-
škem listu, da so rdeče čete oku-
pile vse trdnjave ob perzijski meji in osvojile Akababad, glavno mesto Transkaspije.

Podrobnosti, kako so sovjetske čete izvršile omenjeno ogromno delo, niso še znane. Angleška vlada, kakor rečeno, ni nikdar nič poročala o teh operacijah, a kar pride brezštetnih brzojavk iz Mo-
skve, so pridržane v Londonu, karkoli ne ugaja britskemu ofi-
cijalnemu cenzorju.

Is kratkih poročil o bojih med Angličani in Afganci ni mogoče do-
biti nobene jasne slike. Sicer pa London poroča o teh bojih le ta-
krat, kadar Angličani izvrše kak-
šno "slavno delo" namreč kadar pobijejo večje število Argamev.

Anglija je bila še lani v nemir-
jena, ko je sovjetska Rusija skle-
nila prijateljske vezi s Af-
ganistanom. To je zajedna indijska država, katere je ustvarila Velika Britanija v prošlem stoletju v svrhu, da s nje zavaruje Indijo pred tedanjim imperialističnim Ru-
sijo. Angličani so lani skušali za-
preti vsa pota, ki vodijo iz Rusi-
je v Indijo in ljudstvo v Af-
ganistanu se je naselilo smalo od-
režano od indijskega prebivalstva, s katerim ga vežejo že stoletja najtežjeji stiki domačega živ-
ljenja, čeg. navad, vere itd. Af-
ganci so bili naravno jezni na An-
gleže radi tega čina in obrnili so se k Rusom za pomoč.

Izglasano kot v Turkestanu se je vršila ofenziva proti Koliksu

in južna sibirski armada je bila popolnoma uničena. Rezultat je bil, da so kozaki v Greenburgu, ki so prej podpirali Koliksa, sklenili zvezo s sovjetsko republi-
ko. Ta zveza je velike važnosti. Pota iz Turkestanu v evropske Rusijo so postala varna in Sarti, Kirgizi, Turkomani, Bukari in drugi rodovi v prostornem Tur-
kestanu so lahko pričeli svobodno trgovati s sovjetsko Rusijo. Po-
slali so velike zaloge obnove, plašev in kap domačega izdelka in potem je sledil bombni, riž, su-
ho in konzervirano sadje, evila, premog in druge surovine, na ka-
terih je Turkestan sebo bogat. O-
benem je bila vpostavljena trgo-
vina s Persijo, Afganistanom in vzhodno Kitajsko. Dolgi vlaki vozov so dan in noč vozili ome-
njeno blago v Rusijo. Trgovci v Afganistanu niso še nikdar imeli tako polnih rok dela, kot ga imajo že eno leto.

Mohamedanski rodovi v Aziji so vesel, ker je izginila korupci-
ja s starimi ruskimi uradniki, na katere so bili navezani odkar so jih bili podjarmili ruski carji. Danes uživajo popolno svobodo in domačo samoupravo, ki se vje-
ma s njihovimi tradicijami. Zato se ni čuditi, če podpirajo moskov-
sko vlado in drage volje pošiljajo svoje produkte v sovjetsko Rusi-
jo. Dne 5. sept. t. l. je bila objavl-
jena v Londonu kratka brzojavka iz Moskve, da so "strokovne organizacije v Turkestanu na zboru v rdečem Taškentu zaklju-
čile, da izvrše vse naloge, ki jih naloži rdeča Moskva turkestan-
skemu ljudstvu."

Kdor pozna običaje na vzhodu, razume, kako hitro potujejo novice od mesta do mesta med doma-
čini v centralni Aziji, posebno ako se novice političnega ali dru-
gega važnega menaja. Vesti po-
tujejo kot brenčile brzojavke od bazarja do bazarja, in v kratkem času dosežejo najbolj samotna se-
lišča. Na ta način so izvedeli Per-
zijanci, Afganci in Indijci o veli-
kem prebratu v deželi njihovih bratov Turkestanov. Omeniti je treba, da Persija, Afganistan niti Indija niso še kapitalistične drža-
ve. Ruski sovjeti torej niso speli-
rali na Azijate, da se naj dvigne-
jo proti kapitalizmu, temveč proti Angličanom. To je pomembno, kajti po izjavi indijskega profe-
sorja Barakutale pomeni beseda "kapitalizem" pri Hindustanih to-
liko kot "tujec" in pod to besedo on razume edino Angleža.

Isjava sovjetske Rusije, da so razveljavljene vse tajne pogodbe s imperialističnimi vladami in da imajo vsi narodi, veliki in majh-
ni, pravico do samoodločevanja, je imela veliko privlačnost na rodove v Aziji. Velik vpliv ima tudi na Kitajce, ki še niso pora-
bili, kako jih je guliha stara, ca-
ritična Rusija. Vse to je pom-
galo, da so se razna azijska ljudstva hitro zgrnila okrog so-
vjetske Rusije in danes pomagajo rdeči armadi in obenem razširja-
jo revolucionarno idejo v Aziji.

Prvi so se odzvali Bokari kljub dejstvu, da je njihov amir (vla-
dar) obljubil, da bo podpiral An-
gličane. Bokari so ga pridržali, da je preloščil svojo obljubo in izjavil, da bo odločil podpiral sovjetsko Rusijo.

Sredi avgusta 1919 je prišla v Moskvo misija Afgancev pod vodstvom profesorja Barakutale, ki je po rodu Hindu in član mo-
hamedanske lige v Delhiju (profe-
sor filozofije in literature). Po-
sledica tega poseta je bila, da se je ustanovila direktna zveza med Kabulom in Moskvo in par mese-
cev pozneje (v oktobru) so bili ustanovljeni diplomatski stiki med Afganistanom in sovjetsko Rusijo.

Odnosaj med Afganistanom in Veliko Britanijo so bili napeti — kot že omenjeno — vsaj kot eno leto in v maju t. l. se izbruhnile prve sovražnosti. Vojna je traja-
la do avgusta in Angličani so imeli velike izgube. O tej vojni ni bilo skoraj nobenih vesti. Dne 8. av-
gusta je angleška misija sklenila mir s Afganci in naloge "zajed-
ne države" je bila temeljito izvr-
šena. Afganistan je spril Angli-
žem pot v ruski Turkestan.

Sovjetska Rusija ima velike u-
godnosti od te vojne. Angleških čet ni bilo nikoli še majo Tur-
kestanu. Turkestanke čete so i-
male opraviti le s odloami pre-
magane bele garde, ki so pobe-
gnile čez perzijsko mejo, in tupe-
tam so se bili pojavili perzijski prostovoljci, pomamlani s Indijci in Kavkazci pod vodstvom kri-

skih oficirjev. Turkestanke rde-
še čete so z lahkoto premagale sovražnika in tedaj so prišli pri-
jateljski odnosaji s Persijo.

Proti koncu avgusta (1919) je Čierin, komisar zunanjih zadev v Moskvi, poslal noto perzijski vladi, v kateri je izjavil, da sov-
jetska Rusija ne priznava nove angleškoperzijske pogodbe in da je preklcala vse zahteve in črta-
la dolgeve, ki so obstali med Ru-
sijo in Persijo pred revolucijo; dalje je Čierin sporočil Persiji, da sovjetska Rusija priznava nevtralnost Kaspijskega jezera in vrača perzijskemu ljudstvu pri-
stanisla, gozdove in železnice, ki so bile pod kontrolo stare Rusije na perzijskih tleh.

Ta nota je naredila tako dober vtis na perzijsko ljudstvo, da je med starimi sovražniki Rusije do-
bila sovjetska vlada naenkrat do-
bre prijatelje.

Britiška strategija je kmalu o-
hromela vprico opisane politične atmosfere v centralni Aziji in že to je zadostovalo, da je popolno izpodletel načrt Anglije za of-
enzivo proti Rusiji iz Kavkazi-
je in centralne Azije. Angličani so mislili udariti po sovjetih iz Azi-
je, toda dobili so udarec sami. Kolikor je razvidno iz novejših poročil, je mir s Afganistanom alabo držal. Zdi se, da je afganski amir Amanulla-Kan izgubil ne-
kdanjo despotsko moč nad nara-
dom, ko je podpisal mir s Angli-
jo. Dne 4. novembra je bila ob-
javljena v londonakem "Public Ledgeru" kratka vest, da so "af-
ganske čete spet prekorčile me-
jo in okupirale važno postojanko Wano v Mahud-Vaziristanu, ki leži v precejšnji daljavi od meje v severozahodni Indiji. Na ta način so Afganci krčili prvo točko premirja in miru s Anglijo."

Poročilo nadaljuje, da je bila Anglija spet primorana prijeti za orojke in je poslala šest brigad infanterije v Vaziristan.

Od tega časa so umolknila po-
ročila za dva tedna in 19. novem-
bra je bilo štetih v "Evening Postu" (London), da je 25 britiških letalcev vrlo pet ton dinamita na tri vasi v Afganistanu v bližini severozahodne indijske meje. Bombardiranje je imelo "dober rezultat", kar pomeni, da je bilo doeti ubitih, čeprav so Afganci krepko odgovarjali s protiletal-
skimi topovi. Odkod so Afganci dobili protiletalske topove? Logični odgovor bi bil, da so jih "dobili" od Angležev in v tem ča-
su imajo nedvomno tudi angleška letala.

Afganci imajo armado 100.000 moč, ki so dobro opremljeni s o-
ročjem in strelivom. Turkestan-
ska rdeča armada šteje 300.000 moč in njen glavni stan je v Ta-
škentu. Anglija nima toliko voja-
štva v Aziji, da bi se mogla uspe-
šno konati s to silo.

IZPRED VOJNEGA SODIŠČA.

New York, N. Y. — Pri obrav-
navi pred vojnim sodiščem proti Karl W. Detzerju, kapitanu voja-
ške policijske kompanije 306, je pri-
dal prostak Marcello Gonzalez, da mu je kapital ukazal pojesti gorečo cigareto. Priča je izpovedal, da ni ubogala kapitana in da so jo aretirali kapitanovi mož-
je, dastravno se je samo za pet-
najet minut zakasnila pred do-
voljenega časa.

William R. Liak iz Clintona, Ia., je kapitan Detzer nastavil samokra na senec, da izšli iz njega izpoved. Liak trdi, da je bil po nedolžnem obsojen na deset let ješe radi napada na dve Franco-
sinji. Liak pravi, ko je dejal, da obtožba ni resnična, mu je kapi-
tan rekel, da je lažnivec, in držeč pištole namerjeno nanj, mu je na-
daljeval, da ima živeti samo še eno uro.

William J. Warner iz Ames, Colo. je bil obtožen tatvina. Izpovedal je, da je bil 36 ur brez jedi in pišave, kar ni hotel priznati krivde. Neki podčastnik ga je pa pretepel. Kapitan ga je pridržal mese dni v zaporu, da se mu za-
deljijo rane na obrazu.

RUDARJI NISO ŠLI IZ STRAHU V RUDNIKE.

Miami, Okla. — V tukajšnjih sinkovih in vijačnih rudnikih so celofonski zaporedni sami dovajali, med katerimi igra vna v razne vrste še veliko vlogo. Ko je napo-
čil 17. december, mnogo rudarjev ni hotelo na delo, češ, da je prišel konec sveta.

POTOP.

Zgodovinski
roman

Spiran H. Sklenkiewicz. Poslovni Podravnki.

(Uredništvo)

Debele solze, kakor biseri, ji jamejo kapati z oči po licu.

"Očividite od izdajalec... zapustite jih... in takrat, nemara vse..."

"Pomiri se... pomiri," odvrne Kmitie s pretrganim glasom. "To je nemogoče... Raje ne govori ničesar!... Bolje je umreti nego poskusiti tako muko!... O Bog, zakaj naju tako kaznuješ!... Srečno... zdrava ostani!"

Naj se zgodi, kar hoče. Na čemu se jočeš? Ne jokaj!... Ne privpri me ob pamet!"

In v največjem ginenju jo objame, dasi se je branila, ter jame poljubovati njene oči in usta; na to se je še zgrudil k njenim nogam. Naposled je vstal kakor zmoran, prijel se za lasje in bežal iz sobe.

"Tu ne pomaga niti vrag, kaj še le rdeči trak," zamrmra in stopi na hodnik.

Zasedel je konja in se odpravil v spremstvu šestih jezdecov na pot. Straža pri vratih mu je skazala primerno čast, spustila jezdeca in zaprla vrata.

Nastala je temna noč.

XI.

Kovno in vsa dežela na levem obrežju Vilije, kakor tudi vsa pota je že zasedel sovražnik. Ker ni mogel iti Kmitie na Podlesje naravnost po veliki cesti, ki drži iz Kovna v Grodno in dalje v Belostok, spusti se po stranskih potih navzdol za strugo reke Nevaže do Nemna, kjer se je prepečljal ter dospel v vojvodstvo trocko.

Del te poti je prepečljalo Kmitie mirno; ker se je ta okolica nahajala še v Radzivilovih rokah. Trgi in tu pa tam celo vasi so stražili hetmanski nadzorni polki; našel je pa tudi v njih male oddelke švedskih jezdecov, katere je hetman nalašč pozival proti krdelom Žoltarenke, ki je stal za Vilijo, ter nameraval s tem vzbuditi med njima boj.

Žoltarenko bi se bil rad po hetmanovih besedah spoprijel s Švedi, a pri tem niso hoteli oni, katerim je bil sam podložen, boja z njimi, ali pa so odlašali bolj in bolj. Radi tega je dobil Žoltarenko strogo povelje, da prestopi reke in v slučaju ko bi planil sam Radzivil v družbi s Švedi nanj, naj se mu umakne kolikor mogoče urno.

Vsed tega je bila dežela na desnem bregu Vilije popolnoma mirna; čez reko pa so gledale od ene strani že kozarke, od druge pa švedske in Radzivilove čete, torej je zadoščeval samo strel iz puške, in lahko bi se vnela strašna vojna.

Ker je ljudstvo že slutilo kaj takega, se je dokaj zgodaj skirilo v varnejše kraje, in okolica je postajala vsak dan bolj pustata. Kmitie je nalezl povsod na opustošene trge in prame vasi. Lato tako je bilo prazno tudi po polju, ker to leto ljudje niso sejali. Prostaki so bežali v nepristopne gozde ter odgnali s seboj živino, plemstvo pa je bežalo v sosedno Prusijo, ki je bila za sedaj varna pred sovražnikom. Radi tega pa je na velikih in puščankih cestah vladalo živahno gibanje, kajti število ubežnikov so povečali še ubežniki iz levega brega Vilije, katerim se je posrečilo uiti iz Žoltarenkovih rok ter bežati neopazeno na nasprotni breg. Največ ubežnikov pa je bilo kmetov, kajti plemstvo, katere se ni utegnlo bežati do slej z levega obrežja, je postalo plen, ali pa je izgubilo glave na svojih lastnih pragovih.

Na tak način je srečal torej Kmitie na poti vsak hip gručo kmetov z ženami in otroci, goneče pred seboj črede goved, ovce in konje. Kos vodstva trockega, ki je mejil s Prusijo, je bil bogat in rodovit, radi česar je tudi narod imel kaj skrivati. Blizajoča se zima ni plašila ubežnikov, ki so hoteli raje čakati boljših časov sredi gozda v šotorih, pokritih s spgom, kakor pričakovati smrt iz sovražnikovih rok v rojstnih vaseh.

Kmitie je nalezl večkrat na ubežnike v gozdu ter čul pripovedovati grozne reči o krutosti Žoltarenke in njegovih zaveznikov, ki so morili ljudi ne oziraje se na starost in spol, požigali vasi, posekovali celo drevesa v sadovnjakih, in puščali za seboj samo golo zemljo in vodo. Niti tatarske čete niso puščale za seboj takih opustošenj.

Pa ne le samo smrt je silila prebivalce bežati iz tega kraja — kajti muke in smrt so bile vsem dobro znane — ampak mnogi med njimi so bežali skoraj popolnoma znoreli od groze ter napolnjeni s groznimi krikli. Nekateri so sicer že dospeli na to stran Nemna in Vilije, in gozdovi, gospičave in močvirja so jih že ločila od Žoltarenke, vendar so bili še vedno zbežani ter čakali napada. Mnogi so stegovali roke proti Kmitieu in njegovim jezdecem, in jih prosili rešitve in usmiljenja, kakor da bi jim stal sovražnik že za hrbtom.

V Prusijo so drdale tudi plemenitaške kočije z ženami in otroci; za njimi so se vlekli vozovi s priljago in živčjem. Vsi so bili zbežani, prestrašeni in žalostni, ker so se morali klatiti po svetu.

Andrej je tolažil te nesrečneše in jim zatrjeval, da prestopijo švedje kmalu reko ter jih rešijo s sovražnika. Takrat so ubežniki aklepal roke ter govorili:

"Pošlji Bog zdravlja in sreče našemu knezu vojvodi za to, da nam je pripeljal te vojske v obrambo. Kadar dospojo švedje, vrnemo se domu na svoja pogošča..."

In vsi so blagoslovljali kneza. Iz ust do ust je šla novica, da prebudi nemara vsak hip Vilijo na čelu svojih in švedskih vojakov. Že naprej so hvalili švedsko "akromnost" ter njih blago ravnanje s prebivalci. Radzivila so sploh imenovali Gedona, Samsona, rešitelja. Ljudje iz okolice, v katerih se je še kadila sveža kri, dim in požar, so ga pričakovali kot rešitelja.

Ko je silil tako blagosloviti in take želje, se je Kmitie še bolj utrjeval v svoji veri v Radzivila ter si ponavljal v duhu:

"To pomeni, da slušim vrlenu flovku ter tudi pojdem slepo za njim. Rečnica, strašen je on časih in nedoumen, toda um ima večji kot vsi dru-

gi. On, najbolje ve, česa nam je treba. V njem edinem je naša nada, naša rešitev."

Pri tej misli mu je postajalo takoj lažje pri srcu, kodaj vselej je nadaljeval svojo pot in mislil pri tem na nesrečno domovino.

Ni ga zapustila domotožnost, pač pa je nasprotno naraščala čimdalje bolj. Rdečega traku ni vrgel nazaj, prvega ognjstala ni polil z vodo, ker je vedel, da bi vse to nič ne pomagalo.

"Oj, ko bi bila ona tukaj, da bi prosila Boga, naj bi me On razsvetlil, ne govorila bi mi, da hodim v smoto kakor krivoverci, ki so zapustili pravo vero. Toda nič ne dé; prej ali pozneje se prepriča tega sama ter spozna, da se je zmotila... A takrat bo, kar Bog dá. Nemara se še srečava kdaj..."

In domotožje je naraščalo v mladem plemiču, ob enem pa tudi prepričanje, da hodi po pravi poti, in to ga je pomirilo. Obup in dvom sta ga polagoma zapuščala in brezskrbno, s veselim srcem je jездil o velikanskih gozdih. Od onega časa, ko je dospel po slavnih bojih s Hovanskim v Ljubuški, ni se čutil tako veselega nego sedaj.

Bekasti Harlamp je imel prav, ko je rekel, da ni boljše pomoči od potovanja. Zdravje mu je izborno služilo in želja po naključnih naraščala. Videl jih je že pred seboj, se nasmehnil ter gnil konja naprej brez odhoda; vstavljal se je s svojimi tovariši le na kratko prenočišče po večerih.

Pred očmi mu je stala neprestano Alenka vna objokana in trepetajoča v njegovih rokah kakor ptica. V duhu si je ponavljal: "Saj se vrnem!"

Časih je stopila predenj grozna postava hetmanova in nemara uprav rad tega, ker se je oddaljeval od njega, mu je postajal ta človek drag. Doslej se je le klanjal njemu, sedaj pa ga je jel ljubiti; doslej ga je Radzivil tiral s seboj, kakor tira in odnaša močan hudournik s seboj vse, kar dobi v svojo strugo, sedaj pa se je Kmitie čutil pripravljene, da hoče iti z njim z roko ob roki.

Vojvoda je rasteel v Kmitieevih očeh bolj in bolj, da se mu je končno zdel nekaj nadčloveški orjak. Na prenočiščih, ko je Andrej zapiral oči, je videl večkrat hetmana, sedečega na tronu, višjem od smrek. Videl je krono na njegovi glavi; v rokah je držal meč in žezlo, a pod nogami mu je ležala vsa ljudovlada.

In klanjal se je temu veličanstvu do tist.

Tretji dan so se vstavili daleč za Nemnom ter dospeli v pokrajino, še bolj obrabčeno s lesovi. Tudi tu so srečevali na poti tolpe ubežnikov, ker je bežalo plemstvo, ki ni moglo nositi orožja, brez izjeme pred sovražnikom, čegar krčela so bila tu še bolj razbrzdana nego na obrežju Vilije. Rop jo bil njih glavni smoter.

Dobilo se so tudi čete, ki so se kasale, kakor da bi pripadale Žoltarenku, pravzaprav pa niso priznavale nad seboj nobenega gospodarja. Bila so to razbojniške čete, tako imenovane "partije", katerim so načelovali domači klateli. Te so se izogibale bojev s vojaki, kakor tudi s domačimi stražniki, pač pa so napadale manjše vasi, dvore in posamezne popotnike.

Plemstvo jih je pobijalo s lastnimi močmi ter jih obelodalo na drevesa poleg cest. V gozdu se je lahko nalezlo na številne krčele in radi tega je mora ibiti Kmitie posebno previden.

Toda nekoliko dalje za Pilvskami je našel Kmitie prebivalce še mirne. Meščanje so mu pripovedovali, kako je pred dvema dnevoma napadel starostvo oddelke Žoltarenke, broječ kakih pet sto moč, kateri bi bil brezdomno pobli prebivalce ter požgal mesto, ako bi jim ne bila prišla pomoč kakor z neba.

"Že smo se pripravili Bogu," je dejal najemnik krčme, v kateri se je vstavil Kmitie, "kar nam je Bog poslal nakrat nekaj polk. Iz pošeksa smo si mislili, da je to nov sovražnik, med tem pa se je pokazalo, da so to bili naši. Takoj so planili na Žoltarenkove razbojnice ter pobili z našo pomočjo vse."

"Čegav je bil oni polk?" vpraša Kmitie.

"Bog sam vedi!... Oni niso povedali, mi si pa tudi nismo drznili vprašati... Nakrmili so tukaj konje, založili se s senom in kruhom ter odšli."

"Toda odkod je prišel in kam je šel ta polk?"

"Prišel je od Kostove Rude ter odšel na jug. Mi smo poprej hoteli zbežati v gozde, toda ko smo si stvar premislili, smo ostali, ker nam je dejal podstarosta, da ne pride po takem porazu sovražnik kmalu k nam."

"Ali ne veste, kdo je bil načelnik onemu polku?" vpraša Kmitie, ki bi bil rad kaj več svedel o oni bitki.

"Ne vem, pač pa smo videli polkovnika, ki je govoril z nami na trgu. Mlad je še in majhen kakor igla... Ne izgleda prav nič kakor vitez, toda..."

"Volodijevski!" zakliče Kmitie.

"Ali je Volodijevski, ali ne, tega ne vem, toda pošlji mu Bog zdravlja ter mu daj, da postane kdaj hetman!"

"Kmitie se globoko zamislil. Bržkone je potoval uprav po oni poti, po kateri je šel nekoliko dni poprej Volodijevski s svojimi Lavdanci. Bilo je to pozem naravno, ker sta oba potovala na Podlesje. Sedaj si je Kmitie domislil, da bi lahko nalezl na malega viteza ako bi pospešil potovanje in prišel v njegove roke, in v tem slučaju bi dobili vsa Radzivilova pisma zavezniki. Ta slučaj pa bi skazil vso njegovo nalogo ter prizadel Radzivilu Bog vdi kako škodo. Rad tega je sklenil Kmitie osti par dni v Pilvskah, da odrine Lavdanci čim najdalje. Pa tudi ljudje in konji, ki so dospeli malone v eni sapi iz Kejdan, so potrebovali počitka. Razsedli so torej konje in se nastanili za nekaj časa v krčmi.

Drugega dne se je prepričal, da je postopal jako pametno, kajti komaj se je oblekel, je stopil kremer k njemu.

"Novice vam prinašam," je dejal.

"Ali so dobre?"

"Niso dobre, niti slabe... Goste smo dobili... Ves dvor je dospel danes ter se nastani na starostvo hiši. Z njim je dospel jeden polk počev, koliko pa še jezdecov, kočij, slugabnikov... Ljudje so mislili, da je dospel sam kralj..."

"Kateri kralj?"

Kremer jame vteti krmno v roki.

Načelna Izjava Ameriške Labor Party

1917. — Chicago

Delavska stranka (Labor Party), ki je zborovala koncem novembra v Chicago, da organizira svojo politično akcijo, sprejela več izjav, izmed katerih je najvažnejša načelna izjava. Ta izjava se glasi v glavnih točkah sledeče:

"Delo je prvotni pravični temelj politične odgovornosti in moči. Ne le pravica, ampak dolžnost vseh delavcev, ki opravljajo ročno ali dnevno delo, da se organizirajo v svoji politični stranki.

Delavski stranki je torej odmerjeno, da prinese v novem dnevu svobode v Zedinjenih državah osvoboditev izpod suženstva in mizerije; osvoboditev izpod posesti vlade velepodjetnikov in veleinteresev; osvoboditev izpod vsuženstva gnanih delavcev potom profitarjev in osvoboditev moža in žene, ki kupujejo živež, obleko in plačajo rent; izpod izkoriščanja po denarnih mogotih sloh.

Delavska stranka je stranka organiziranih delavcev. Udarji, gospostvine, žaniskariji, farmariji, škodli čisti in tudi branjevali so lahko njeni člani in so dobrodošli v naše vrste. Predpostavljamo ljub je ali voditelji organizacij in trgovskih podjetij, ki ne izkoriščajo ali niso profitarji, lahko spadajo k stranki. Ni pa prostora v stranki za tiste, ki niso delavci. V Delavski stranki je prostora za vse, ki opravljajo za družbo koristna dela.

Delavska stranka je bila organizirana, da zbere okrog sebe novo večino mož in žene, ki delajo, ki so pa bili doslej razstreljeni v starih strankah, kot brezmočne manjšine pod vodstvom zaupnih moč velepodjetja.

Ti zaupni močje jemljejo delavstvu potom izkoriščanja njegov produkt in vporabljajo tako pridobljene volikanske profite za finaniranje starih političnih strank, potom katerih dobe in vzdržujejo kontrolo nad vlado. Leti obdrže denar delavcev in na ta način povzročijo, da delavci sami plačajo svoj poraz.

Delavstvo se tega zaveda in je povsem svetu prišlo do zaključka, da te razmere začne, da prevzame kontrolo čer svoje lastne razmere in življenja ter vlada v svoje roke.

V tej deželi je to lahko in mora biti doseženo mirnim potom, po delavstvu, združenju na pohodu nepretrgane falange na volilni dan k volitvam. Naloga Delavske stranke je, da to izvede.

Zlasti je potrebno in umestno, da je Delavska stranka organizirana na meddržavnem ali narodnem temelju. Tekom vojne so bile pravice državljanov Zedinjenih držav pod povsem nujnih potreb odvzete in ustavne garancije je suspendirane.

Sedaj, ko je vojna končana, te pravice in garancije, ki jih daje ustava, potom vladnih in državnih uradnikov, ki so pod vladarjevo kontrolo, še vedno niso povrnjene ljudstvu. Dobičkolovci, ki so postali v teku vojne bogatejši kakor so bili pred vojno, nadaljujejo s preženjem na delavstvo, ki mora plačati davke, in prispevke, kadarkoli kupuje življenske potrebščine. Delodajalci so z vsemi sredstvi na delu, da uspešno organizirano delavstvo. Organizirano bogastvo je zavijetelo svoj bl in vladni uradniki izvršujejo svojo dolžnost, da zdrobe in uničijo vse naprednejše gibanje, ki je na delu, da skripi privatni gospodarjem njih velikanški apetiti.

Legislativni, pravni in izvrševalni oddelki vlade nastopajo proti delavstvu in proti naprednim skupinam državljanov. Da se nadaljuje vlada teorija in nasilja, se vporablja proti njemu vojaško silo Zedinjenih držav in raznih posameznih držav.

V tem težkem času prihaja na površje Delavska stranka Zedinjenih držav, da odbije okove krnih ali reakcije, korupcije in grahštva, ki prihajajo od vlad raznih držav.

To se ne da doseči potom kompromisa s stariimi strankami. Časi, ko je naprednomišelci državljan upal v napredek, pomoč in odkritostnost s strani rep. ali demokratične stranke, so minili, za delavstvo edinjenih držav je prišla doba, ko mora pote-

gniti jasno črto samozvesti in se odločiti, da preneha enkrat za vselej s sodelovanjem s stariimi političnimi strankami, da pretrga s njimi vse vezi, in da v naprej podpira le tiste, ki bodo odprto zagovarjali delavske interese in tistih, ki tvorijo veliko večino naših državljanov, in da izvršujejo to pod praporjem svoje lastne stranke.

Vsed tega organizacija te narodno obsejne Delavske stranke, katere skupine so se pojavile v raznih državah in se danes združijo v celoto z namenom, da kliče delavce s svojim vzvišenim glasom, naj se ji pridružijo in glasujejo za svobodno vlado, v kateri naj bo železna pet izkoriščevalcev, ki stoji na vratu proizvajalcev in konsumentov, odstranjena.

Z namenom, da ustanovimo boljše vlado in si zagotovimo notranji mir in poskrbimo za obrambo proti politični industriji in družabni avtokraciji, da poskrbimo za splošno blagostanje in zagotovimo srečo svobode sebi in našim potomcem, delegatje prve narodne konvencije Delavske stranke v Zedinjenih državah sprejmemo in ustanovimo sledečo načelno izjavo, kateri se prisegamo Delavska stranka in njene člani, njene uradnike in njene kandidate.

1. Nagovarjamo ustanovitev lige delavcev vseh narodov, svesano in organizirano, da dela za uničenje avtokracije, militarizma in gospodarskega imperializma vavspovod in da izvede svetovno razoroženje ter odprto diplomacijo z namenom, da ne bo več kraljev in nič več vojne. Izjavljamo, da ne bomo z dovoljno z ligo imperialističnih vlad, kontrolirane po mednarodni ligi denarnih mogotev, katerih namen je zgraditi mednarodno kontrolo industrije malih skupin ljudi, ki manipulirajo s svetovnim bogastvom.

Zahtevamo ne le odpravo tajnih pogodb in mednarodno razorožbo, marveč tudi, da se delavstvu ne naprti nobenih vojnih konskripcij, ali pridiljene vojne v Zedinjenih državah.

2. Zahtevamo takojšnjo odpravo vloganih zakonov o špijski kakor hitro mogoče in povratek vseh temeljnih političnih pravic kakor svoboda govora, svoboda tiska in svoboda shajanja; odpravo vseh vojnih zaprek v izmenjevanju nazorov in idej ter gibanje ljudstev v nasebinih in narodnih; osvoboditev vseh oseb, ki so v državnih zaporih, ali ki so obdolžene valed tega, ker so se borile za pravice delavstva ali za patriotsko stališče, da je njih držanje sajameneno v ustavi Zedinjenih držav.

3. Delavska stranka Zedinjenih držav se posveti načelom popolne politične in industrijske enakosti spola in plemena, narodnosti in vere. Kot taka je za enako plačo vseh del, kjer opravlja ženska moška dela.

4. Stopnjevana sloraba moči potom sodni je priselalo dobo vlado po sodnijskih prepovedih (injunctions), s katerimi se polabljuje delavstvo in se mu jemlje svoboda in pravice, ki so bile zajamčene v ustavi Zedinjenih držav. Sodniki niso imeli nikdar ustavnih pravic izdajati proti delavstvu sodnijske prepovedi, ampak so se jih polastili nasilno in nezakonito. Ne bi jim bilo torej treba odvzeti teh moči, ki so si jih vzeli s kršenjem zakonov, potom zakonov. Treba je storiti takoj izdatne korake in najti pota proti njih samovoljnim in re-

volucionarnim metodam, potom katerih žele sami odpraviti ustavo in vlado Zedinjenih držav. Zahtevamo, da več držav sprejme zakone, zlasti take, ki naj izrečno določajo, da sodniki nimajo v industrijskih sporekih nobene moči izdajati sodnijske prepovedi in da kongres, ki je že prejel take zakone, zgane sumarično s odstavljanjem uradnikov, ki kršijo v tem smislu zakone, iz urada. Zahtevamo dalje, da sprejme kongres zakone, ki onemogočijo takim uradnikom za vedno sodnijska mesta v Zedinjenih državah. Ta zakon ima tudi predpisavati in definirati kršitev nezvestobe, tako ba bo vzeboval samovoljno kršitev vsakega javnega uradnika ali katerokoli kršitev ustavnih pravic državljanov.

5. Zahtevamo, da se vlada posluži pod obstoječimi zakoni vse svoje sile, da zniža cene živlim in skripi prestopke profitarjev, ki delajo vsak dan velikanake profite in bogate pri prodaji kurjave, jekla, živeža, obleke in drugih življenskih potrebščin. Istotako se zavzemamo razvoju v zvezi s delavskimi gospodarskimi organizacijami, organizacijami farmarjev in konsumarjev na eni strani, da se odpravi prekupovanje in negospodarske metode distribucije blaga in pridelkov.

6. Vse javne naprave in naravn bogastva, ki so temelj industrije, morajo biti povrnjene ljudstvu. Zahtevamo podraževanje železnice, promogokupov, gozdov, vodnih sil, telegrafa, telefonov, klavirne, šitne, naravnega plina in oljnih vrelcev, ledeno in skladišč, mešarknih podjetij, mlinov in vseh temeljnih industrij, ki zahtevajo proizvodnjo na veliki in so vodena na ne teknujočem temelju. Vsa ta podjetja se lnujo upravljati demokratično.

Zahtevamo, da izdaja denar le federalna vlada in ne privatni bankirji.

7. Sprejememo Plumbov načrt o kolektivnem lastništvu in skupni kontroli železnice Zedinjenih držav potom delavcev in vlade.

8. Zahtevamo, da se izobrazba demokratizira in ustanovi sistem svobodnih javnih šol, in sleer od otročjih vrstec pa do vsehšolske, ki naj se vzdržujejo prosto s dobavo brezplačnih knjig. Učitelje naj se ne ovira pri njih potku in iniciativah, ki se tičejo učnih metod; prosti naj bodo potlačevanja in revščine. Vsakemu otroku naj bo zagotovljena popolna možnost kulturne, duševne in telesne vadbe in da se uveljavi načelo, da je vsak posameznik opravičen do vseh znanstvenih pripomočkov v primeri s možnostjo plačila. Šole naj bodo prostor, kjer se vzgajajo svobodni državljeni, ne pa sužnji industrijskih mogotev.

9. Da bo manjšinam mogoče priti pri volitvah do veljave, zagovarjamo tak volitni sistem, ki bo izključil vse manipulacije starih strank, tako da bo vsem manjšinam mogoče priti s svojimi kandidati pred javnost.

10. Zahtevamo podraževanje neobdelane zemlje, včevli reklamirana močvirja in pustinja. Ta zemljišča naj obdelujejo državljeni, ki jih vzamejo v najem in ki jih bodo preobrazili, da postanejo rodovitna, toda last te zemlje mora biti za vedno družabna.

11. Zahtevamo stopnjevano davke na dohodke in dedščine; izvzeti od obdavčenja naj bodo le dohodki, ki so potrebni posameznikom za vzdrževanje družin, njih zdravja in udobnosti, omeji naj se dohodki in dedščine, ki so danes dovoljene posameznikom.

(Konec jutri.)

ČITATELJ! — Ali si že član
Književne Matice S. N. P. J.?

Pet knjig! Pet knjig! Pet knjig!
SAMO ZA TRI DOLARJE!

Naročnino sprejema in vsa
pojasnila daje tajnik

Frank Aleš

2241 South Crawford Ave., Chicago, Ill.

DOPISI

Forest City, Pa. — Ker prebri-
ram razne časnike, opazim veli-
kokrat, kako nekateri kričijo, ko-
liko zaslužijo premogariji in kako
množice plače imajo. Valed tega
sem se namenil nekoliko opisati
delo in zaslužek premogarjev, ki
delajo na trdem premogovnem
polju. Ni moj namen pretiravati
in prikričevati, ampak hočem opi-
sati resnični položaj.

Povprečni zaslužek premoga-
rjev, ki delajo v tukajšnjih rovi-
h, kjer kopljejo trdi premog, ne
presega pet dolarjev dnevno, za
osemurno delo namreč. Razumno,
da je to za vse, kontraktne in de-
lavee z dnevno plačo. Noben de-
lavee z dnevno plačo. Noben de-
zasluzi pet dolarjev na dan. Ko-
paši premoga in drugi navadni
delavci, ki delajo za dnevno pla-
čo, so razdeljeni v tri razrede z
otkrom na plačo, namreč: Največ-
ja plača za osemurno delo je za
kopača premoga \$3.94, t. j. za ono
delavce, ki delajo v prostoru,
kjer kontraktni delavci ne more-
jo toliko zaslužiti. Delati pa mora
v tem prostoru od sedme ure zju-
traj in do četrte ure popoldan.
Za odmor opoldan ima samo pol
ure. Ako pa zapusti svoj prostor
le pet minut pred četrto uro po-
poldan, mu delovodja takoj od-
računa pol ure od zaslužka. Dru-
ga plača za kopača premoga, ki
delajo za dnevno plačo, je \$4.47;
ti polagajo v kakem starem pro-
storu trdnice, stavijo opore in
sploh opravljajo podobna dela.
— Tretja plača znaša \$3.47 in si-
eer za delo, katero naredi kak
kontraktni delavec med svojim
delom. Teh delavcev ni veliko,
ampak dostikrat se primeti, da
ima premogar več škode pri svo-
jem kontraktnem delu, kot pa
dobi plače za delo, katero je mo-
ral narediti poleg svojega kon-
traktnega dela.

Vsi pravijo, da imamo osemur-
no delo, kar pa ni resnica. Premo-
gar mora biti v jami tukaj pri
nas devet ur in pol, ker velicina
vsi potrebujemo več kot eno uro,
da pridemo do svojih prostorov
in potem zopet iz prostorov na
prosto.

Dnevna plača za navadne de-
lavee je tudi razdeljena v tri raz-
rede in sicer \$4.74, \$4.10 in \$3.16.
Kopaši premoga imajo radi tega
večjo plačo, ker morajo sami skr-
beti za vse potrebno orodje, ka-
tero pa sedaj tudi ni posebno po-
ceno. Na bom omenjal, koliko
stane orodje, ker je leto tako ra-
zlično, da bi zavzelo preveč pro-
stora, ako bi vse omenjal; sicer
pa itak vsak sam ve, da se je
sploh vsakovratno orodje zelo po-
dražilo in nekatero še celo za dve-
stot odstotkov. Omenim naj le, da
stane sedaj srednje velika lopata
za premogarje en dolar in pol,
katera je prej stala 55c. Tako lo-
pata je navadno čez dva meseca
nerabna, ker se izrabi.

Drugi delavci, kot n. pr. stro-
jevodje, vozniki, tekači, zapirali-
ci vrat, delavci, ki popravljajo in
polagajo trole, valubenci pri vo-
dnih sesalnikih, pa dobivajo od 19
do 25c od ure; poleg tega pa se
dobivajo takovano vojno dokla-
do dva dolarja na osem ur. Tako
dobi n. pr. prvi voznik, (Team-
driver) plačo \$3.83. Sedaj lahko
brščuna vsakdo, kako se živi s
"slajno" plačo sedaj ob tej dra-
gini, posebno še oni, ki imajo
družine.

Kontraktni premogariji in de-
lavee zaslužijo nekoliko več, ako
imajo dober prostor in dosti vo-
zičkov. Ako imajo pa slab pro-
stor in le malo vozičkov, pa za-
služijo slabo. Nekateri zaslužijo
po sto dolarjev in tudi več na 14
dni. Toda oni, ki le malo, ki za-
služijo nad sto dolarjev v 14
dneh in se jih lahko sekteje na pr-
ste. Poleg tega pa morajo oni, ki
služijo nad sto dolarjev v dveh
tednih, plačati za orodje, kate-
ga potrebujejo v svojem prostoru
od dvesto do dvesto petdeset do-
larjev. Smelo lahko trdim, da ne
znala povprečna plača kontrakt-
nih premogarjev čez sedemdeset
dolarjev na dva tedna o čemer
pa sicer še jaz sam dvomim. In za
to bomo plačo še človek v vedni
nevarnosti za svoje življenje.

Kajti tukaj ni nič nenavadnega,
ako katerega ubije ali mu pa ko-
sti katero prerahja, da pouni ge-
lo življenje.

Primerjalno sedaj plačo pre-
mogarjev z dragino življenjskih
potrebščin. Tukajšnje dragine
ne maram omenjati, ker je lita,

kot je po vseh naselbinah. Ome-
nina naj le premog. Pred par leti
smo premogariji, to je vsalubenci
lastnikov premogovnih rogov, pla-
čevali za tono premoga za svojo
vporabo družbi \$3.65; danes pa
moramo plačati \$6.85, seveda s
plačo voznika, ki ga nam pripelje
na dom. Družba v resnici raču-
na tono premoga za svoje vsalu-
benice \$4.85 in pred dvema leto-
ma je računala \$2.65. Podražila
je premog za dva dolarja in 20c.
In sedaj naj pa kdo vpraša, kdo
ima dobiček? Odgovor je popol-
noma lahek.

Na druxtvenem polju napredu-
jemo še dosti dobro. Posebno na-
prednje tukajšnje pevsko dru-
štvo "Zvon", katero je priredilo
pred kratkim dramatično pred-
stavo "V ječi" in "Trije tički",
kot je že bilo poročano. Priredi-
tel je izpadla najbolj in le žele-
ti je, da to društvo še večkrat
priredi kako podobno zabavo.

Hi koncu opozarjam vse tuka-
jnje rojake na "Književno Matice
SNPJ", katere namerava iz-
dati (ako se priglasi zadostno
število članov) knjige, katerih
vsebina bi bila najraznovrstnej-
ša in podučna za vsakogar. Izda-
jala bo spise najboljših sloven-
skih pisateljev, pesmi in dramati-
čne igre. Iz tega lahko vsakdo ra-
zvidi, kolikšnega pomena je ta na-
črt za vse Slovence v Ameriki, ki
tako zelo pogrešamo dobrih
knjig. Naročnina a pristopnino,
kot član "Književne Matice
SNPJ," je samo tri dolarje in si-
eer en dolar pristopnina in dva
dolarja za pet knjig, kar ni nobe-
na vsota. Drugo leto bo vsak član
plačal samo dva dolarja, kot na-
ročnino za knjige in nobene pri-
stopnino. Valed tega opozarjam
in apeliram na vse rojake, da naj
se priglasejo kot člani in naj ni-
kar ne zamudijo tako ugodne pri-
like, kot se jim nudi ravno sedaj.
Nabirana arameta bi bila za vse
Slovence v Ameriki, ako bi ne
mogli vzdrževati "Književne Ma-
tice". Tri dolarje bo je vsakdo
utrpel in nihče ne bo še stradal
ali hodil raztrgan okrog. Mesto,
da bi podpirali kaka privatna
podjetja in plačevali drago za ka-
ke "kunt romane", kateri le za-
strupljajo dušo in sicer in sploh
nimajo nobene vrednosti glade na
izobrazbo ali razvedrilo, podpi-
rajmo raje naše lastna podjetja,
od katerega bomo v resnici imeli
koristi. "Književna Matica
SNPJ" bo lastnina vseh naročni-
kov in nobenega drugega. Člna
več bo naročnikov, tem boljše in
več knjig bo izdajala. Vsa naro-
čnina se bo porabila edino za izda-
janje dobrih, podučnih knjig, ka-
tere bodo imele stalno vrednost.
Rojaki, na delo za "Književno
Matice SNPJ", ne zaostajajmo v
izobrazbi in književnosti za dru-
gimi narodi! Naročnino in pri-
stopnino lahko vsakdo plača pri
meni in sicer do novega leta.

Nadalje pozivljam člane SNPJ,
da se naročijo na mladinski list
za svoje otroke. Stariši, skrbite
za potrebno izobrazbo svojih o-
trokov ker s tem jim daste najlepšo
doto. Premislite sami, v kakih ra-
zmerah smo morali vsi živeti, ker
nismo dobili potrebne izobrazbe.
Ni bila krivda toliko naših stari-
šev, kolikor vlade, katere je šla
sedaj po globe. Izkoriščani smo bi-
li vedno in smo še sedaj. Resnica
je, da tukaj je vse druga prilika
za izobrazbo, kot je bila v stari
domovini. Toda vsakdo tudi lahko
razvidi, da otroci se zanimajo za
dobro čtivo, katero je primerno
njihovi starosti in valed tega bi
bila dolžnost vseh starišev, da si
naročijo na list, ker s tem bodo
veliko pripomogli k izobrazbi
svojih otrok. List bo prihajal spi-
se a posebnim otkrom na mladino,
lepe podučne članke, pripovedi
in sploh gradivo, za katero se za-
nimajo otroci. Razumno, da bo
plačan v angleškem jeziku in po-
leg tega tudi v slovenskem, jer-
ku, da bodo naši otroci znali,
kaj je bil jezik njih starišev in da
bodo čitali naš mlil slovenski je-
zik. Ne bilo bi častno za 18tisoč
članov SNPJ, da bi ne mogli iz-
dajati mladinski list za naše otro-
ke. Torej člani SNPJ oziroma
stariši, naročite mladinski list
svojim otrokom! — Frank Ra-
kale.

Gross, Kans. — V zadnjem ča-
su sem že opazila mnogo dopisov
v "Prosveti", katere so poslate
ženske. To je znamenje, da so se
pričele tudi ženske zanimati za
sedanje razmere. Sicer je pa tudi
že čas kakor tudi dolžnost vsake

delavske žene, da se zanima za
sedanje razmere, v katerih živi.
sama in njen mož. Dolžnost vsake
delavske žene je, da se zanima za
boje, katere mora voditi njen
mož za izboljšanje delavskih raz-
mer.

Si misla sem že marsikatega
rojaka, ki je rekel, da je vse sa-
ma politika. Vsakemu takemu jaz
popolnoma rada potrdim. Ako
stvari globlje premišljujemo in
raziskujemo, pridemo do "politi-
ke". Da pa ne bo kakšna sestra
dvomila o tem, naj to razložim.
Delavska žena gre v prodajalno,
da nakupi potrebnega živila. De-
narja ima le malo in vsak cent o-
brne predno ga izda. Ko izbere
zaželjeno stvar, vpraša trgovca,
koliko to stane. Trgovec pove, to-
liko in toliko. Iz odgovora razvi-
di, da se je vse podražilo še od
včeraj in poleg tega ji trgovec
omeni, da bo ta in ta stvar še en-
krat dražja čez nekaj dni in da
on mora vsako stvar veliko draž-
je plačati, kot je pred enim ted-
nom. Hočeč novo obleko, ker je
stara že obnošena. Greš v prod-
jalno, toda kupiti si jo ne moreš,
ker je predraga in ti nimaš do-
volj denarja. Ako bi mož dovolj
zaslužil, bi lahko plačala, kar za-
hteva prodajalec.

Kdo torej povzroča draginjo?
Veleprofitoriji, ker si hočejo na-
bahati svoje žepne na stroške dru-
gih in to radi tega, ker ni zaku-
pov, in postav, ki bi to zabranile.
V postavodajnih zbornicah pa se-
dijo same take osebe, ki niso de-
lavski zastopniki. Ako bi delavci
volili delavske zastopnike v vse
javne urade in zastoje, bi se ta-
ko izpremenile te razmere. Kajti
lahko bi imeli dovolj zastopni-
kov, da bi preprečili to brezno-
no izkoriščanje. Ker se pa delavci
ne zanimajo za politiko in politi-
čna vprašanja, pa drugi lahko de-
lajo, kar se jim poljubi.

Zakaj pa delavci ne zaslužijo do-
volj? Radi tega, kar jim deloda-
jalec nočejo plačati dovolj velike
velike meze, ker ni nikjer nobe-
nih zakonov, da morajo biti de-
lavee plačani tako, da se lahko
pošteno preživijo in da lahko kri-
jajo svoje življenske stroške. Za-
konov pa ni radi tega, ker delav-
ci nimajo nikjer nobenih svojih
zastopnikov, ker jih niso volili in
ker se niso brigali za politiko.

Iz navedenega razvidita, sicer,
da je politika jako važno vpra-
šanje ravno za delavce. Ako se
bodo brigali za politiko in volili
svoje zastopnike v vse javne ur-
ade, se bodo razmere takoj iz-
premenile in sicer korotno. Ni
treba misliti, da se bodo napre-
dniki delavske brigali za delavske
interese. O ne, ti se bodo brigali
za svoje interese in za delavske
toliko, da lahko slepijo delavce
in da jih držijo na udi.

Vsega izkoriščanja in prega-
njanja delavskega do delavci sami
vzrok, ker so tako mlčni za vse,
kar se njih tiče. Ne zanimajo se
za najbolj važne stvari, kot so
n. pr. volitve. Da, nekateri so še
celo nasprotni vsaki delavski po-
litični organizaciji in sicer radi
dveh vzrokov. Prvi vzrok je ta,
ker se nekateri še onega smešno-
nemiselnega naziranja, da je so-
cijalizem nekaj jako nevarnega
za izveličanje njegove duše. Te-
ga duha so se navzeli še v starem
kraju in se ga ne morejo iznebiti.
V starem kraju so nam vedno pri-
digali, da je socijalizem brezver-
ski in nevaren čili človeški dra-
bi. Pri tem so imeli dober namen
— za delavske izkoriščevalce, da
so jih lahko izkoriščali, kolikor se
jim je le ljubilo, ker je bil de-
lavee tako nezaveden, da se ni
brgal za svoje lastne interese,
za se in da je pustil, da so dru-
gi vladali za njega in mislili za
njega, on je pa lepo molal in mo-
lil, ter čakal nebeškega plačila na
svoje — neumnost. — Drugi
vzrok je pa zopet, ker so nekateri
toliko brezpametni in se pustili
zaslepiti od nekaterih subotivov,
da politična organizacija ni za
delavce, da bodo delavci lahko
pristopili vse brez volitev. Ti so
pa takorekto sovražniki delavcev
sami in se najboljše očrjuje v ro-
ki naših izkoriščevalcev, da de-
lavee še lažje preganjajo. Kako
bodo priborili svoje pravice brez
politične organizacije, sama ne
razumem. Po mojem mnenju ho-
čejo za glavo skozi rid. Saj imamo
žde državah postav, katere da-
je vsakemu državljanu volilno
pravo, katero lahko porabi po
svojem najboljšem prepričanju.
Vsak delavec naj se udeleži volit-
ev in na volitvah naj glasuje za
kandidate, katere se postavili

delavci in jih bomo to, kar smo
upravičeni dobiti.

Med delavci je pa tudi nekaj
takih, ki so "dobri" socijalisti in
strokovno organizirani, toda ro-
lijo svoje nasprotnike; kako bi
jaz imenovala te, ne vem. In ako
hočemo biti pravični in odkrito-
stni, takih delavcev je še naj-
več — mislim namreč onih, ki se
udeležijo volitev. Ne poslušajo
nasvetov oseb, ki jim hočejo do-
bro in jim svetujejo, da naj voli-
jo delavske kandidate. Ne, po-
slušajo raje prazne in marnje in
raznovrstne obljube delavskih
nasprotnikov; ti imajo ob "čas-
ni" volitve polna usta hvale za de-
lavee, obljubujejo jim vse. In ko
niže volitve, glasovi preštet, la-
voljeni naši nasprotniki — so de-
lavee razočarani. Zopet ono lako-
režanje, kot prej in navadno še
podojvno, da nasprotniki delav-
stva nadomeščajo za toliko, kol-
kor so bili prej na škodi.

Valed tega apeliram na vse ro-
jakinje, udeležite se volitev, ka-
teri imate volilno pravico in vo-
lite samo delavske kandidate. Ne
poslušajte naših nasprotnikov.
Kajti obljube so samo prazne ob-
ljube in noben delavski kandidat
ne bo dal obljub, ampak bo ve-
dno le rekel: "jaz bom delal v ko-
rist delavskega in kar mi bo mo-
goče, bom storil v korist delavcev
ne obljubil pa ničesar." Naši na-
sprotniki pa vedno pravijo, ob-
ljubim to in to — stori pa ničesar.
Delavci so dobili dovolj ob-
ljub za čas vojne. In obljube bo-
do so še vedno ostale obljube, to
si zapomnite vsi. Resnica je, da
obljuba dolga dela, toda še večja
resnica je pa, da se najtežje pla-
ča dolg, posebno oni, ki je
komu v veliko škodo. Opozarjaj-
te tudi svoje moče, da se udele-
žijo volitev in da glasujejo za de-
lavski kandidate.

Zadnji dopis iz Franklina. Kana-
me je zelo razveselil, ko sem čita-
la, kako so se tamokšnje delavske
žene udeležile shoda, katerega je
obdržal kanadski guvernör in
kaka vprašanja so mu stavile. Le-
škoda, da sem tako oddaljena.
Ko bi bila malo bliže, bi se goto-
vo jaz udeležila tega shoda. — M.
Erjavec.

Ottawaland, Pa. (11. dec.) Opa-
kar izhaja "Prosveta" kot dnev-
nik, mislim, da se ni bilo dopisa
iz te naselbine, akoravno je tu-
kaj naseljenih precejšnje število
Slovencev.

Kolikor nas je Slovencev nase-
ljenih v tukajšnji naselbini, imamo
akoro vsi svoje lastne domove.
Ja. Poleg Slovencev je naseljenih
tudi veliko število Poljakov, Slo-
vakov in Ogrrov. Italijanov ni
akoro nič v tukajšnji naselbini.
Premogorji sedaj povzajo še od
prvega novembra, ako ravno na-
silijo, da bi se povrnil na delo
pod starimi pogoji. Toda, kolikor
morem izpomeni iz mišljenja tu-
kajšnjih premogarjev, nimajo nič
kaj veselja iti na delo pod starimi
pogoji.

Opazil sem v nekaterih časnih-
kih, kako hočejo nekateri raz-
kričati premogarje za lakomce
in nikdarite pokenja in da ima-
jo le sedaj dosti velike plače. Da
bodo rojaki izpovedali, kako "s-
ejne plače so dobivali premo-
garji, naj navedem, koliko sem
jaz služil zadnje čase, akoravno
sem se trudil in delal za live in
mrtve.

Ko smo delali, se nisem dosti
brgal za draginjo. Vsakokrat, ko
sem šel od dela in ako je potrebo-
vala moja družina kaka hrila,
sem se oglašal v tukajšnji dru-
beni prodajalni ter vzel, kar sem
hotel. Tam so pa napašli na moj
račun. Vsakega 15, ali 30, v me-
sem sem šel po račun. Za ta ra-
čun se tudi nisem dosti brigal,
ampak gledal sem bolj za plačilni
listek. Ko je prišel plačilni dan
in dobil plačilni listek, so bile na
njem naplaene neke kiljake in
kriči, katerih nisem mogel razlo-
žiti. Gledal sem in gledal, o-
bračal na vse strani, toda nič. O-
pačil sem se le-ti kriči (XXXX)
in nek moj prijatelj mi je po-
snil, da to pomeni "nili za moj
žep". Kaj hočeš, malčal sem in
figo v žepu držal. In tako je bilo
vedno. In tega lahko vsakdo iz-
previdi, taki "milijonarji smo".

Za čas vojne so vedno vpili,
delaj in delaj, nakopili veliko
premoga, da bo vojna prej konča-
na in da bomo potem dobili veli-
ko plačilo. Vojna je že končana —
mir se ni podpisal — in mi voka-
mo na ono plačilo, kot menda vi
čakamo na — nebelka plačila,
katero je po vs. planu in po san-

kih, katere nam dajejo naši du-
šni pastirji, pripravljeno za vse
trpine. In to plačilo na bomo ni-
kdar dobili, katero so nam obju-
bovali za čas vojne, ko smo na-
penjali naše mišice, kolikor so
nam le mogli pripuščale. Sedaj
premogovne družbe so delate vsi-
likanske dobičke, nam pa dajali
listke, na katerih je bilo napisano
"X X X X" — nič. Podpisavali
svo vojno posojilo ter plačevali
naše zadnje cente. In ko smo po-
trebovali denar, smo jih morali
prodajati v velike zgbu in pri-
tem so naši veleiskoristevalci in
profitoriji zopet služili lepe vsote.
Mi pa smo imeli zopet nič. Ako
pa hočeš pokazati svojo nesado-
zadovoljnost, te pa takoj razgla-
sijo za "holjvika", "honkija",
in ne vem kaj še. Grozijo vse mo-
goče in najhujša bescda jim je
deportacija in asper. Za čas voj-
ne smo pa bili vsi dobri in svesti
državljan. Časi se izpreminjajo.

V tukajšnji naselbini je umrl
zaveden in napreden rojak Mati-
ja Sernel. Ker je tukajšnji kato-
liški duhovnik odrekel cerkveni
pogreb samo ga pokopali civilno.
Duhovnik ga je razglasil za soci-
jalista in kot takega ni hotel po-
kopati s cerkvenimi obredi. Iz-
gube nima drugi, kot sam. Trmo-
glavost ni nikjer dobra. Pokojni
rojake je bil jako priljubljen pri
vseh, ki so ga poznali in je imel
jako dobro ime. Prispeval je ved-
no, kadar je bila kaka kolektva in
to brez oziira, v kake namene so
nabirali. Tako je tudi daroval za
tukajšnje cerkev, ko so jo gra-
dili. Bil je naprednega mišljenja
in zaveden delavec. Njegovega
pogreba se je udeležila velika
znanost tukajšnjih delavcev.
Povaki zbor mu je zapel v zadnji
podzav nagrobnice. — Lahka
naj ti bo tujna gruda. neporabni
rojake — Družini pokojnika pa
jazekam moje najskrajnejše soča-
nje. — F. Kozolevalc.

West Frankfort, Ill. — (15.
dec.) Premogarjem v tukajšnji
okoliščini prav nič več sklep vo-
diteljev premogarske organizaci-
je, da se vrnejo premogariji na
delo za 14-odstotno poviljanje pla-
če. Temu je dokaz, da se dosedaj
še ni nihče vrnil na delo, 14. de-
cembra t. l. se je vrnil v tukajšnji
naselbini velik shod vseh okoli-
ških premogarjev. Navzočih je
bilo nad dva tisoč premogarjev.
Glavni govornik je bil delegat il-
linojskega masdnega odbora iz
tukajšnjega mesta, Thomas Je-
nes; ki je gojnjaval zaključke
konference v Indianapolisu. Ome-
niti je, da so kanadski in ilinojski
delegati odločno protestirajo pro-
ti splošni 14-odstot. poviljanju
plače in vtrajali pri 31-odstot-
nem poviljanju, kakor je predla-
gal delavski tajnik. Ko se je vr-
elo glasovanje, je večina odloči-
la, da je stavka kontinua in da se
premogariji vrnejo na delo. Na
tem shodu je bila jaka vroča de-
bata in misli je bilo precej ognih
opaki in kritika pred vsem proti
predsedniku radniške organizaci-
je Lemm in finančnemu tajniku
Green; da kdo jim je dal
prvotno delegatoma na konferenci
v Indianapolisu sprejeti 14-odsto-
tno poviljanje plače brez vednosti
premogarjev. Premogariji se vpi-
li, tje so tudi principi, menda in
svetli delavci, nam so lagali,
kričali konstitucijo, pravila premo-
garske organizacije, kričali so se-
ključke zadnje premogarske kon-
ference v Clevelandu. Na tem
shodu je bil splošno sprejet
predlog, da se polje brzojavke
na glavni urad premogarske or-
ganizacije, da se zavzame takoj-
šno razpisano predsednika. Le-
vija in finančnega tajnika Gre-
na in da se takoj skliče izredna
konvencija te organizacije ter da
radnji stojijo odločno na tem, da
dobijo ona poviljanja menda, za-
konej je predlagal delavski taj-
nik Wilson. Kričar je opazil, so
premogariji uverjeni, da so se tem
neka skriva, ker so sprejeli od-
borni 14-odstotno poviljanje
plače. Toda nihče sam, ko so pra-
vili, da ni tako skrito, da bi ni-
kdo ne bilo prišlo na dan. Mne-
nje posameznega premogarja je,
da med gotovimi osebami obstoji
neka tajnost.

Razumno, da je bilo v tem sta-
danju jako topla, ker je bila iz-
dajana množična prepoved ali "in-
junkcija" veditelj so imeli zama-
šena usta in denar, ki je bil name-
njen za stavkovno podporo zaple-
njen. In vse to ne bo tako hitro
pomaklo mal premogariji. —
Frank Rakale.

West Frankfort, Ill. — (15. dec.)
Delavske razmere v tukajšnji
okoliščini so skoro iste, kot so po
drugih naselbinah, v kolikor se nam-
reč tiče raznih strank.

Prvega novembra smo zmetali
naše krampe in lopate v kot, ter
ostali doma. Pričakovali smo, da
se bomo vrnili nazaj na delo čez
dva tedna in da bomo dobili to,
kar smo zahtevali. Toda presene-
čeni smo bili, ko smo videli, kako
se se prišlo razmere razvijati.
Bolj težko bomo zmagali. Kaj je
vzrok, lahko vsakdo sam izprevi-
di.

Velebitniško časopisje se je po-
stavilo odločno na stran premo-
govniških baronov in te časopise
naročajo in dajajo tudi premoga-
ri sami in na ta način podpirajo
svoje nasprotnike. Dolžnost vsa-
kega delavca je, da podpira svoje
lastne časopise, iste naroča ter jih
tudi čita. Ker pa delavstvo neče
podpirati svojih časopisov, smo
pa tam, kjer smo — namreč ved-
no na slabšem, mesto da bi bili
vedno na boljšem. Velebitniški
listi nam najbolj škodujejo in
njih edini namen je, da bi uničili
vse delavske organizacije, bodisi
strokovne ali politične.

13. in 14. decembra so se v tu-
kajšnji okoliščini vršile seje po-
samiških podružnic organizacije
"United Mine Workers of Ameri-
ca", na katerih so razpravljali o
sedanji poviljani plači premogari-
jev. Na vseh teh sejah je bila ve-
čina premogarjev, da se vrnejo
na delo. Katerega koli sem vpra-
šal, ali šel na delo, mi je od-
govoril, da kaj pa hoče, ako dru-
gi gredo, bom pa še jaz šel. Neka-
terim so le polni prihranki in
zmanjšalo jim je tudi premogu-
je.

14. decembra se je pa vršil
shod, katerega se je udeležilo o-
trog tisoč premogarjev. Na tem
shodu so bile jako vroče debate in
biti so bile vsakovratne opazke
v sedanji poviljani plači. Nek go-
vornik je prišel poganjati celo
stave. Ko je rekel, da naj se po-
vrnejo na delo, je vse zakrčalo:
"No." Prišli so govorniki naspro-
tno temu predlogu in precejšnji go-
vornik ni mogel priti niti do besede.

Danes še ne vem, koliko premo-
gorovov je prišlo obratovati.
Kako se bodo razmere nadalje ra-
vile, poročam poanje. — J. Smo-
dila.

East St. Louis, Ill. — Iz tuka-
jnega mesta še dolgo časa ni bi-
lo nobenega dopisa, akoravno je
tukaj naseljenih še precej roja-
kov. Nekaj rojakov je nastanjo-
nih pri Poljakih, nekaj pa pri Hr-
vati. Veliko jih je pa tudi, ki i-
majo svoje lastne domove. To me-
sto je precej veliko ter šteje o-
krog 100.000 prebivalcev. Okrog
in okrog so pa še manjša mesta,
ki so takorekto popolnoma zveza-
ni z East St. Louisom, kot n. pr.
Washington Park — okrog 6.000
prebivalcev. — Lansdale — o-
krog 15.000 prebivalcev — in
Fairmont City — okrog 3700 pre-
bivalcev. Po mojem mnenju je v
East St. Louisu več tovarov, kot
v vsakem drugem mestu kvzemil
Chicago. Mogoče, da je v Phila-
delphiji več tovarov, gotov pa ni-
sem, v katerem mestu jih je več.

East St. Louis je tudi važno
zemljano križišče. Ako se ne mo-
tim, se tukaj steka 24 raznih žele-
zniških prog. Delavci v veliki
večini rabijo železnice ali politič-
no elektrifirane železnice, ko priha-
jajo na delo in odhajajo iz dela.
St. Louis, Mo., je precej večje
mesto kot je East St. Louis, Ill.
toda ni tako industrijsko.

Tukaj nimajo tako velike žilinske
in nekateri je imenovali nepre-

kih, katere nam dajejo naši du-
šni pastirji, pripravljeno za vse
trpine. In to plačilo na bomo ni-
kdar dobili, katero so nam obju-
bovali za čas vojne, ko smo na-
penjali naše mišice, kolikor so
nam le mogli pripuščale. Sedaj
premogovne družbe so delate vsi-
likanske dobičke, nam pa dajali
listke, na katerih je bilo napisano
"X X X X" — nič. Podpisavali
svo vojno posojilo ter plačevali
naše zadnje cente. In ko smo po-
trebovali denar, smo jih morali
prodajati v velike zgbu in pri-
tem so naši veleiskoristevalci in
profitoriji zopet služili lepe vsote.
Mi pa smo imeli zopet nič. Ako
pa hočeš pokazati svojo nesado-
zadovoljnost, te pa takoj razgla-
sijo za "holjvika", "honkija",
in ne vem kaj še. Grozijo vse mo-
goče in najhujša bescda jim je
deportacija in asper. Za čas voj-
ne smo pa bili vsi dobri in svesti
državljan. Časi se izpreminjajo.

V tukajšnji naselbini je umrl
zaveden in napreden rojak Mati-
ja Sernel. Ker je tukajšnji kato-
liški duhovnik odrekel cerkveni
pogreb samo ga pokopali civilno.
Duhovnik ga je razglasil za soci-
jalista in kot takega ni hotel po-
kopati s cerkvenimi obredi. Iz-
gube nima drugi, kot sam. Trmo-
glavost ni nikjer dobra. Pokojni
rojake je bil jako priljubljen pri
vseh, ki so ga poznali in je imel
jako dobro ime. Prispeval je ved-
no, kadar je bila kaka kolektva in
to brez oziira, v kake namene so
nabirali. Tako je tudi daroval za
tukajšnje cerkev, ko so jo gra-
dili. Bil je naprednega mišljenja
in zaveden delavec. Njegovega
pogreba se je udeležila velika
znanost tukajšnjih delavcev.
Povaki zbor mu je zapel v zadnji
podzav nagrobnice. — Lahka
naj ti bo tujna gruda. neporabni
rojake — Družini pokojnika pa
jazekam moje najskrajnejše soča-
nje. — F. Kozolevalc.

West Frankfort, Ill. — (15.
dec.) Premogarjem v tukajšnji
okoliščini prav nič več sklep vo-
diteljev premogarske organizaci-
je, da se vrnejo premogariji na
delo za 14-odstotno poviljanje pla-
če. Temu je dokaz, da se dosedaj
še ni nihče vrnil na delo, 14. de-
cembra t. l. se je vrnil v tukajšnji
naselbini velik shod vseh okoli-
ških premogarjev. Navzočih je
bilo nad dva

vlino Mississippi, reka dobi to ime šele kakih 113 milj južno od tujak pri mestu Cairo, Ill.

V okolici je precej premogovitih rogov, v katerih je prenog visok od 5 do 8 čevljev. 14. in 15. t. m. so pričeli obratovati. Kovi so še dosti varni in v rovi ni plina ali vode. Premog kopljeno večinoma s stroji. — **Steve Fabjan.**

Fredericktown, Pa. — Že večkrat sem opazil v listih, da se rojaki pritožujejo glede pošiljanja denarja v staro domovino, ker se pošiljujejo raznih denarnih posredovalcev in potom tih pošilja denar v staro domovino svojcem, da so dobili poročila iz staro domovine od svojcev, da se ni do dobili pošiljatev. Tako se je tudi meni pripetilo. Pošal sem denar v staro domovino mojim drugin 1. 1915 in 1. 1916. Toda še do sedaj niso dobili nobenega denarja. Pošal sem potom trdke v New Yorku, katere se poslužuje največ Hrvat in tudi Sloveni. Vrok, da še do sedaj ni bil poslan denar, bo najbrže profitarstvo, katero je pričelo zelo evesti v zadnjem času ravno pri raznih trdkah, ki se bavijo s pošiljanjem denarja. Ti ga zadržujejo, da potem več "zaustijo," ker denarna valuta vedno pada. To se imenuje že odušitvo.

Vsed tega svetujem vsem rojakom, da naj bodo previdni, potem katere denarne posredovalnice bodo poslali denar v staro domovino. Sploh ne priporočam nobene, ker so vse enake in vse daje na kolikor mogoče velik profit. Rojaki v staro domovino imajo dovolj kron, potrebujejo samo dobrega denarja. — **Naročnik.**

Wallace, Mich. — Delo na farmi takorekoč ne primanjkuje. Poleti smo zaposleni na polju, pozimi pa v šumi. Zima nas je letos precej zgodaj obiskala; prvi sneg smo dobili že 27. oktobra. Sedaj imamo pa pravo sibirsko zimo. Toplomer kaže vedno 30 stopinj pod ničlo.

Slučajno sem dobil v roke "Ave Mico" ter sem opazil v njem nek dopis nekega nazadnjaka, ki se zaletuje v "rdečkarje" in omenja, da ti "rdečkarji" ne morejo drugače priti do cilja, kot samo s krvjo. V tem se vidi oča njegova neumnost. Raje naj bi prej pogledal zgodovino in bi takoj videl, kdo se je povselp do svoje moči s pomočjo umorov in človeško krvjo, delavci ali nasprotniki delavstva? Kaj je bila pa inkvizicija? Kaj so bile razne vojne, katere je vodil papeški Rim za razirjenje svoje vere? Kdo je podvrnil svobodne Slovence? Brezvestine so bile človeške žrtve, atere ima na vesti ravno papeški Rim in inkvizicija. Zapirali so v strahne ječe vse nasprotnike Rima, iz katerih niso nikdar več prišli, brezvestilno žrtve so sežgali na grmadah, brezvestilno žrtve so na najstrašnejši način mučili v njih ječah. Probarjimo zgodovino in videli bomo koliko krvi se je prelilo le v raznih vojnah, katere je povzročil papeški Rim. Ali niso z nasiljem in z mečem podvržili svobodne Jugoslovane Germani in sicer pod prevezo, da razirjajo katoliško vero? Najlepše to popisuje prvak slovenskih pesnikov dr. France Prešern v svojem najboljšem delu "Krst pri Savici"; kjer omenja, da kri prelita v boju, katere so vodili nemški vitezi v Slovenijo za razirjanje krščanske vere, bi lahko napolnili jezero. Nadalje omenja tudi, da so prišli razirjati krščansko vero nemški duhovniki, ki so imeli v eni roki križ in v drugi meč.

Iz zgodovine srednjega veka in tudi še novega veka razvidimo, da je ravno Rim prišel do svoje moči in do svojih ciljev s prelivanjem človeške krvi in njih dje. Poboženjaki, navedite, kje so "rdečkarji" prišli do svojega cilja s pomočjo tako ostudnih sredstev, kot je Rim in sicer papeški Rim. Brani se pa še črv, če mu grozi smrt. Kdor je napaden, se bo vsakega branil. Toda papeški Rim je sam napadal in podilgal posamezne narode, da so vodili vojno v imenu "križa".

Delavstvo je nasprotno vsakega prelivanja krvi, pa najhodi v kakor koli namene. To so pokazali že nešteto krat in opetovno razglašajo, da hočejo imeti mir in nikakršnih voj. Ali ni že sovjetska Rusija nešteto krat poudarila mir vsem njenim nasprotnikom? Ali se ne zaganjajo njeni nasprotniki v njo? Ali se ne

ame braniti? Ako bi jo rusko ljudstvo sovražilo, bi je ne bilo že nikjer več in bi val ruski muški prestopili na stran njenih nasprotnikov? Kaj pa vesti o brezprimernih grozodejstvih v okrajih, kjer je bil Denikin? Kolčak? O, za te pa kar lepo molčite, ker so vašega kalibra.

Nikar se ne blamirajte z vašo neumnostjo, ker se vam vsi tresno misleči ljudje že smejejo. Vsem tem, ki predbacivajo "rdečkarjem" take nesmiselnosti in takorekoč laži, svetujem da naj prebirajo zgodovino — ne kako zgodovino svetnikov in svetnic — in odpre se jim bodo oči. Posebno svetujem omenju dopisniku, ki je sklobasal tak dopis v "Ave Mico", da naj vzame v roke tudi kak drug časopis in sicer kak napredni, pisan v delavskem duhu ter naj ga pazno čita. In upam, da bo prišel do spoznanja.

Omeniti moram tudi, da imamo v tukajšnji naselbini dušnega pastirja, rodom Poljaka, ki se je prizadeval na vse kriplje, da bi dobil pod svojo oblast tukajšnjo ljudsko šolo. Razumno, da se mu račun ni obnesel, ker smo mu pravočasno dali razumeti, da on nima pri ljudski šoli prav nič opraviti in naj se briga samo za grešne duše svojih ovčic. On se ne briga dosti za stare ljudi, ampak ljubi samo mladino, ker je tudi sam mlad. Gotovo ga skrbi, kdo ga bo preživljal, ko bodo pomrle stare ovčice in radi tega bi rad dobil mladino pod svojo komando, da bi bil preskrbljen. On tudi dobro ve za ameriški pregovor "Safety first". — **Poročevalec.**

Eveleth, Minn. — Marsikdo si že mogoče misli, kam za vruga se je zarič ta presneti "popolnik," da ni nobenega glasu od njega. — Da sem dosedaj molčal, je bilo zato več vzrokov in pri vsem tem se jaz še držim pregovora, ki pravi, da čas je denar. Mogoče me bo vsled tega kdo imel za pravega skopuha, ker še pri času hranim. No pa nič za to. In sedaj, ko imam ravno čas in ker je ravno tako, kot "hoče božja volja" hočem na kratko opisati moje potovanje.

Pred dobrim mesecem in pol sem se poslovil od Clevelanda, pravzaprav od clevelandke Ribnice ter umeril korake proti Detroitu, kjer sem obiskal naše rojake, ki jih je precejšnje število naseljenih v tem avtomobilskem mestu. Detroitski rojaki so vsi do zadnjega naprednega mišljenja in vneti boritelji za vsako napredno stvar, kot n. pr. za Jugoslovansko republikansko združenje, podpiranje vojnih sirot v stari domovini, za napredek socialistične stranke, podpiranje naprednega delavskega časopisa, sploh detroitski rojaki se zavedajo časa in gredo z duhom časa naprej po poti do boljše bodočnosti. Marsikateri slovenski naselbina lahko posnema to naselbino. Izreči moram vso čast naprednim detroitskim rojakom. — Omeniti moram, da sem bil izvrstno postrojen in gostoljubno sprejet pri vseh rojakih, katere sem obiskal. Prvo mesto v tem oziru, vsaj čkolikor se mene tiče, pa zavzema družina Semrov in družina Klančnik. O bema družinama izrekam moje močnega bivanja v Detroitu sem tudi natančno ogledal to avtomobilsko mesto, ki se zamore meriti po številu prebivalstva s Clevelandom. O. Prebivalcev šteje okrog enega milijona. Sploh se to mesto jako hitro razvija in prebivalstvo se tako hitro množi, kot v nobenem drugem mestu na tak. Kakor sem čul se je v zadnjih mesecih priselilo v mesto nad šestdeset tisoč ljudi. Da se mesto tako hitro razvija, sta menda dva vzroka. Prvi je to, ker mesto Detroit zavzema v industrijskem oziru prvo mesto in se lahko širi na vse strani, razven proti Michiganскому jezeru. Kajti daleč okrog je velika ravan in jo še dovolj prostora za mesto. Ker se je mesto tako razširilo v zadnjem času je tudi moderno in mi prav nič "na kupu", kot so ostala mesta. Ulice so široke, industrija je v Detroitu jako razvita in prvo mesto zavzema gotovo avtomobilska in se tudi mesto valed tega imenuje "avtomobilsko" mesto. Največja tovarna v Detroitu je gotovo Fordova, kjer izdelujejo Fordove avtomobile, ki so znani že po vsem svetu. Ta tovarna je v resnici nekaj velikanskega in se resnično dviga proti nebu. Kolopono dviga proti nebu. Kolopono dviga v vpadnih v For-

dovi tovarni, mi ni znano, toda toliko pa vem, da nekaj več kot en ducat. Ob delopustu so vrel iz tovarne, kot buče iz panja. Potjem je tri leta in sem videl že nekaj mest in nekaj tovarn, toda po pravici rečem, da tako velikanske tovarne pa še nisem videl kot je ravno ta. Mogoče bi bila tovarna za kavčuk v Akronu, O., tako velika. Kar se tiče g. Forda samega, je že precej star možiček in življenje mu že gre proti večeru in bo mogoče iti hočeš nočel pogobe, kot je pred kratkim šel njegov tovariš po denarju g. Černege. Jaz ne bom posebno žaloval za njim, ako bi se, bi se radi tega, ker si niva nič v sorodu. Glavni del mesta je izredno snažen — vse drugače kot pa sy. Klare cesta v clevelandski Ribnici — in opaziti je izredno krasne in umetno zgrajene stavbe, kot n. pr. mestna hiša, poštni urad, razni hoteli in banke in druge palače, katere so last "beradev". — Iz Detroita sem odšel dober utis v vsakem oziru: Rojaki so gostoljubni, prijazni in se zanimajo za napredek, mesto snažno in lepo, kar sploh napravi na vsakega tujca prijeten utis. Vse drugače, kot pa če pride kak tujec v veliko, zakaženo in umazano mesto in ljudje ga gledajo le po strani. — Končno klčem vsem detroitskim rojakom, le naprej po začetni poti do cilja. Vaš trud ni brez vsepa in drugi rojaki vam bodo hvaležni, ker jih učite.

Iz Detroita sem se odpeljal po železnici Michigan Central direktno v Chicago. Peljal sem se skoni državo Indiana in akoni mesto Gary Ind., kjer se sedaj vrši stavka jeklarskih in železarskih delavcev. Ker je vlak ustavljal za nekaj časa v tem mestu na postaji, sem opazil vse polno vojakov, deputy šerifov in podobne "bratce". En tak možiček je šel z izbuljenimi očmi prav blizu vlaka. Ker si nisem mogel drugače pomagati sem mu pokazal figo akoni okno. Kajti od deputy šerifov sem ališal že jako zanimive stvari, kako uljudno postopajo s delavci, ko so na stavki. In take zanimive povestice sem čul tudi iz Garyja in drugod. (Dalje prihodnjil.)

PISMO IZ STARE DOMOVINE

Rojakinja Ivana Majnik, New Castle, Colo., nam je izročila v priobčitev naslednje pismo, katerega je dobila od svoje sestre iz stare domovine, v katerem so dobro opisane tamošnje gospodarske razmere. Ker je marsikaj zanimivega v splošnem, valed tega ga priobčimo, da bodo rojaki razvideli, kdo ima sedaj v stari domovini najboljše čase.

Žiri nad Šofjo Loko. — Tukaj se zopet nekaj govori, da bo skoro gotovo "ropotale" in da je neizogibno, kar bo v veliko nesrečo naj, ker smo ravno na meji — samo četr ure, pa smo pri "drutu".

V tukajšnji okolici se je zelo razvil tihotapevstvo in vsi dobre zaslužijo. Blago nosijo čez mejo samo po noči in sicer v Idrjo in nazaj. Skriva se po gozdih, da jih financirajo ali italijanski stranki ne zaslužijo. Marsikak italijanski stranki se pusti podkupiti s tobakom. Tihotapev se najbolj pečuje s trgovino tobaka, jajci, eurovin maslom, kokoši, zajci in fižolom. Nazaj pa nosijo riž, ki ga potem prodajajo po 10 do 11 kron kg. Prinašajo tudi kavo, toda pri nji ne zaslužijo toliko, kot pri drugih stvarih. Kavo so prodajali pred nekaj tedni po sto kron kg. toda sedaj je pa že po 65 kron. Toda le malo jih je zamore privediti kavo; edino kmetice jo še kupujejo. Draginja je neznosna; ne dobimo sladkorja, ne moka, ne soli, ne avstilskega olja ali petroleja. Sladkor že nimam videti tri mesece. Pred tremi meseci smo ga dobili do pol kg na osebo, katerega smo pa takoj porabili. Slanine (špeha) tudi ne moremo dobiti. Pradiše takoj pokoljejo brez ozira ali so debeli ali ne in vse meso podelajo v klobase, katere potem vtihotaplajo brez čest. Kna klobasa stane sedaj od šest do sedem kron in so polovico manjše kot so bile pred vojno. Mesarji kar bogatijo čez noč. Kolikor časa bo čveto tihotapevstvo, bo za mesarja zlata doba, a za nas je pa vedno slabše, ker tihotapev delajo draginja. Kljub temu je sedaj 11 financiarjev in 9 orožnikov, se vedno nosijo preprotni živč brez mejo.

Ljudstvo je še dosti zdravo in umirje le kak star. Nekateri imajo še dovolj denarja, toda kolik temu morajo občutiti pomanjkanje, ker ne morejo dobiti nobene stvari za denar. Zasluska pa tudi nobenega pravaga ni. Nekateri so morali jesti v vojnem času trikrat na dan zelje in krompir in ti so imeli še dobre čase. Občutilo se je tudi splošno pomanjkanje mleka, ker so skoro vse živino pobrali za preskrbo vojaštva.

Sedaj bi bila dobra kupčija za šipke, toda ne moremo kleklati, ker ne moremo dobiti sukanca (evirna). Nekateri so toliko aretni, da dobijo brezposelno pedpoto, toda nekateri je pa ne dobijo in valed tega je velika nejevolja. — Črevljariji pa sedaj dobro služijo, samo usnja jim primanjkuje. Kot sem že omenila, je najbolje za mesarje, tihotapev in trgovce, kateri prekupujejo od tihotapev. Toda zadene pa vsakega trgovca ostru kazen, kdor je v zvezi z tihotapev. Ako je zasaden, mu zaplenijo vse in vrh tega izgubi še dovoljenje za trgovino.

Splošno vlada velika nezadovoljnost, ker ni nobenega pravga reda in pravice. Kdor zna bolj lagati in goljufati, ta si polni žep, kdor pa hoče biti pošten, pa mora biti lačen, raztrgan in nihče se ga ne usmili. Vsi upajo na boljše čase, ako se bodo sploh kdaj povrnil. — **N. D.**

Statistični podatki o sedanji Jugoslaviji

I
Prebivalstvo: 100,360 štirjaskih milj ali 64 232,000 akrov;
Prebivalstvo: 13,000,000 — od teh je 11,600,000 Slovanov (Srbov, Hrvatov in Slovenov) in 1,400,000 drugih narodnosti.

II
Obdelana zemlja:
Polja, akrov 19,588,000
Travniki, akrov 5,288,000
Vinogradi, akrov 956,000
Skupaj 25,932,000 akrov ali 42,5 odstotkov cele površine.

III
Obdelana zemlja:
Pašnjakov, akrov 9,234,000
Pašnjakov, akrov 9,234,000
Gozdov, akrov 18,224,000
Močvirnat zemlje ak. 136,000
Poselji, akrov 6,379,000

Produktivne zemlje od te neoddelane površine, kot pašniki in gozdovi je 27,455,000 akrov in neproduktivne, kot močvirja in pustinj 6,515,000 akrov.

IV
Letni poljski pridelki:
Pšenice in riž, bušjev 44,460,000
Ovsa, bušjev 20,341,000
Jedemna, bušjev 10,305,000
Koruze, bušjev 71,487,000
Krompirja, bušjev 27,247,000
Ali 756, 850 ton.

V
Živina:
Konj in mul 1,258,000
Goveje živine 5,467,000
Pradišev 4,849,000
Ove in koz 12,219,000

VI
Lavos in uvos:
Sestavljen na podlagi predvojnih podatkih:
Lavos:
Pšenice vrednosti \$12,000,000
Ovsa, vrednosti 6,000,000
Koruze, vrednosti 55,000,000
Svežega in suhega sadja ter sadnih izdelkov vrednosti \$10,000,000
Žganja in alkohola vrednosti 4,000,000
Goveje živine, pradišev in perutnine, vrednosti 50,000,000
Tobaka, olja in svilnih kokomov, vrednosti 6,000,000

Vrednost svega iz-uvosa \$180,000,000

Vrednost svega iz-uvosa \$180,000,000
Raznih poljedel. produktov, za \$20,000,000
Raznih produktov od živine, za 10,000,000
Raznih tesnih produktov, za 3,000,000
Rude in premoga, za 7,000,000
Masti, olja in voska, za 1,200,000
Kemikalij in adrvil za 8,000,000
Tekstilnih izdelkov, blaga in obleke, za 28,000,000
Kož in usnja, za 4,000,000
Pohištva, za 2,000,000
Papirja in papirnih izdelkov, za 3,000,000
Stavbenega materiala kamenja, apna itd. za 2,000,000
Stekla in steklenih izdelkov, za 1,600,000
Strojevi in delovnih delov, za 12,000,000
Drugi kovinski izdelki, za 17,000,000
Ur, in igrači in orožja, za 1,400,000
Draguljev, za 1,000,000
Raznih drugih potrebščin, za 16,000,000

Skupna vrednost vsega uvosa \$146,400,000

VI

Škoda, ki jo je povzročila vojna Jugoslaviji:
Človeške žrtve: Ubilih, ranjenih, itd.

Skupnih človeških žrtv: 947,000 ranjenih, 260,000 vjetih ali posreblanih.

Srbija je izgubila: 707,343 mrtvih, 700,000 ranjenih in 100,000 vjetih ali pogreblanih vojakov;
Ostali deli Jugoslavije: 239,657 mrtvih, 350,000 ranjenih in 150,000 vjetih ali pogreblanih vojakov.

Škoda na lastni povzročena valed sovražne invazije v Srbiji, Črnigori in v nekaterih delih Albanije cenjena na dva milijona dolarjev.

VII

Državni proračun za Jugoslavijo za leto 1919:

Davki:
Proračunjeni na 136,000,000
Mestni in občinski davki 20,000,000

Skupni proračunjeni davki \$156,000,000
Glavni državni dohodki:
Direktni davki (davki na zemljišča, polja, osebnih davki) 30,000,000
Državni dohodki (od železnice, pošte in telegrafa, državnih zemljišč, rudnikov, itd.) 16,000,000
Indirektni davki (državni monopol, sol, tobak, poštni znamke, itd.) 60,000,000
Carina 14,000,000
Izredni davki, vojni davek, itd. 24,000,000
Razni drugi državni dohodki 12,000,000

Skupni proračunjeni državni dohodki \$156,000,000
Državni stroški: Proračunjeni:
Navadni državni administrativni stroški \$120,000,000
Mestni in občinski stroški 20,000,000

Skupni navadni stroški \$140,000,000
Izredni vojni stroški:

Skupni vojni dolgovi \$800,000,000; od te vsote dolguje Jugoslavija Zdr. državam \$27,000,000; letne obresti od teh vojnih dolgov \$48,000,000. Izredna letna podpora za pohabljen vojak, družina ubitih vojakov \$100,000,000.

Navedena statistika ni popolna in natančna kajti veliko podatkov je povzeto po predvojnih podatkih in se nanašajo samo na Srbijo in Črnigoro. V kolikor se tiče izrednih vojnih stroškov tudi ni popolnoma jasno, ali so vojni dolgovi samo oni, katere je imela Srbija sama ali so med temi dolgovi še tudi vračunjeni oni vojni dolgovi, katere je skupna Jugoslavija "poverbala" od ranjke Avstrije kot del zapuščine.

Uvosa se tudi nanaša v veliki večini samo na Srbijo in ravno tako tudi lavos. Sploh ni mogoče podati nobene prave statistike še sedaj, ko so politične in gospodarske razmere še popolnoma neurejene. Vsekakor se pa kaže, da je Jugoslavija v gospodarskem oziru na jako slabih nogah in da bo treba še temeljitih laprememb v vseh ozirih, da se postavi Jugoslavija na trdne noge. Toda, kakor se kaže, nima nihče resnega namena v Jugoslaviji, da bi delal za izboljšanje razmer. Vsi se le strankarski prepri, da bi se delali za izboljšanje razmer na gospodarskem polju, se pa najbrže še nikomur ne sanja ne.

Prva vojnja. Moja "Hitro so pripravili, ker avtomobil ne more tako dolgo čakati na nas."
Zena: "No ja! Pred tremi leti si mi že obljubil avtomobil, a kupil si ga šele danes. Torej sem tudi jaz morala čakati!"

Zadovoljna. Brat: "Moja iznajdba za štetje korakov, deluje izvrstno!"
Sestra: "Hvala bogu, da še nisi znal aparata za štetje poljubov!"

Sodnik: Zakaj so obtoženci razmesarjeni?
Poliet: Razpravljali so o mirovni pogodbi.

Naročniki Pozor!

Znamenje (December 30-19) pomeni, da vam naročnikna poteče na ta dan. Ponovite je pravočasno, da se vam lista ne vstavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, pošite nam dopisnico stari in novi naslov.

Nali zastopniki se vsi držitveni tajniki in drugi zastopniki, pri njih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$4.00 in za pol leta pa \$2.00. Člani S. N. P. J. plačajo za pol leta \$1.40 in za celo leto \$2.80.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:
UPRAVNIŠTVO "PROSVETA",
2657 S. Lawndale Ave.,
Chicago, Ill.

ZASTONJ!



CENA PONUDBA: 26 kosov pravega "Rogers" srebra, obstoječi iz: 6 nožev, 6 žlic, 6 vilic; šila za sladkor in nož za maslo; vse izdelano iz najlepšega Rogers srebra. Na vsakem kosu je vrezano ime "Rogers". Enaka prilika se vam še nikdar ni nudila. **RADI TEGA JE TREBA, DA SE POZURITE.**
DOKLER ZALOGA TRAJA. Vsako, ki želi oglejati svojega doma, zamore dobiti tako garnituro. V zahvalo se imamo drugega, kot da nas priporočite drugim. Pošljemo vam tako Garnituro zastaj: Oglejte, da boste prvi iz vaše okolice. Ne odlašajte, ker zaloga je majhna. Ako nameravate iti domov, vzemite to krasno garnituro za dar. Izrežite samo ta kupon in pošljite ga nam.

HOME SUPPLY CO., DEPT. 22
110 Nassau St., New York.
Prosim pošljite mi eno garnituro zastaj.
IME
NASLOV
MESTO
STAN
STAN
STAN

Tukaj je!

... in mir ljudem na zemlji!
Oh, yes, yes, yes, yes, yes...

Hearstov urednik Briabane se norčuje iz delavcev takole: Ali ste bedasti, ki štrajkate! Ako bi bili tako složni pri volitvah, kakor ste pri štrajkih, bi lahko imeli vse zakonodaje in vlado v svojih rokah in stavke bi vam bile nepotrebne. Ali tega še ne bo dolgo časa in zato boste stivali in izgubili stavke...

Prerokovanje o "konec sveta" so si menda izmislili buržoazni preroki, ki bi radi videli, da se boljševiki spokore in dero v procesljah na božja pota, kakor so drli grešniki pred tisoč leti, ko je bil napovedan "konec sveta" vsake kvatre.

Demokratije pravijo, da se republikanci zato proti ligi narodov, ker bi radi, da Amerika ugrabi Mehiko. Republikanci pa pravijo, da so demokratije zato za ligo narodov, ker bi radi, da Amerika ugrabi Turčijo. Morda se sčasoma še izve resnica.

Vprašanje Reke je bilo že tolikokrat rešeno in Petrograd je že tolikokrat padel, da so se — ujammo — ameriški senatorji v tem času lahko že naučili, da sta oba mesta nekje v Evropi.

Pravkar je preteklo 146 let odkar so ameriški revolucionarji v Bostonu zmetali angleški čaj z ladij v morje. To je dalo povod spopadom z Angleži, iz katerih se je razvila revolucija — — — dalje ne smemo pisati, ker spomini na tiste čase so morda protitameriški.

Nov program starih voditeljev. Ker se voditelji predpotopnih političnih strank nikakor ne morejo zediniti za zakon minimalne mezd, odpravo otroškega dela in druge take boljševiške ideje, je sklenjeno, da se uvedejo v novi program sledeče zahteve, ki nedvomno privabijo volilce, kakor med čebule:

Perice morajo imeti pri pranju modrice na sebi.

Natakarice dobe čevlje v obliki "A" št. 2.

Osemurno delo za matere pred porodom.

Svobodna jetika za vse.

Plaščati podplati za pismonoše in policaje.

Čvetilce iz papirja za neveste na farnah.

Brezplačne kisla kumare za dojenčke.

Brezplačna zobozdravniška pomoč za otroke, ki niso stari več kot šest mesecev.

Brezplačni koncerti za gluho-nemece.

Orožne vaje za vse profesionalne pretepeče.

Posebni zakoni za varstvo ni-grov v času plodne sezone.

Ekstra svoboda za vse časopise, ki enkrat priporočajo demokrate in drugje republikance.

Pomiloščene vseh onih izdajalcev, ki so polni slavo kajzerju.

Novice iz leta 1929.

Washington, 16. jan. — Vrhovno sodišče je potrdilo dvajseti amandment k ustavi, ki prepoveduje jesti in sploh pridelovati čebulo in česen. Protičebulna liga je torej izvojevala veliko zmago. Vlada je imenovala 20.000 tajnih volačev, ki bodo povohali vsakogar na cesti in kdor bo dišal po čebuli ali česnu, bo moral plačati \$1000 globe in sedeti eno leto v ječi. — V državi Maine so že pri-jeli nekaj Italijanov, ki so strahno smrdeli po česnu in vlada je dobila tožbo. — V St. Louisu so zasačili pri nekem evetličarju tajno zalogo čebule. Lopov je prodajal po štiri dolarje glavice. — V Takoni so oblasti prišle na sled nekemu poljedelškemu večaku, ki je iznašel nadomestilo za čebulo. Okus ima ljut, kakor čebula, toda diši drugače. — Velik napredek Amerike!

Tajni konferenčniki v Londonu so sklenili, da bodo vse naredili v prihodnjih desetih letih. Človek čita njihove sklepe s takimi zanimanjem, kakor če bi poslušal jetličnika, ki pripoveduje, kaj bo vse naredil, kadar pride spomlad in ko mu odleže kašelj...

"Mir ljudem na zemlji!" Sure!
Kajtebriga.



Piše GREGOR KOROBAČ pl. GAJŽLA.

Pričakoval sem, da bo konec sveta, da mi ne bo treba pisati več mojih gajžlanih reportov, da bomo Božič praznovali že na Onem svetu, kjer ni štrajkov, ne pomanjkanja premoga, ne ledeno mrzlih polničnih kar, ne high cost of living, ne prohibicije, ne boljševikov, ne profitarjev, ne zimskih viharjev, ne sodnijskih inženirnov, ne vojske in prapri-rov, ne hudih babnic, ne nezvo-stih ljube — tam, kjer teče med mleko in vino v potokih, kjer po-tice in torte vsake sorte rastejo na drevju, kjer pečene golobice po zraku frfotajo in ofregani zaj-ek kar iz ajmohta gledajo, kjer se pečene klobasice-krvavice cvija-jo po drešju, kot srebro in kjer na vsakih par korakov zale huri-ske ponujajo lee-cream, bonbon-čke. Pa so nas spet enkrat pošte-no nafilali ti lažnjivi zvezdogle-di, lažnjivi pratikarji. Svet ni skočil z glazja, kot je bilo prero-kovano v eajtengah, ampak se dr-sa naprej po starih kolesnicah in mi niti ne vemo, na katero instan-co bi se pritožili radi te netočno-sti in neposlušnosti.

Jaz sem se nazadnje vdal v vraško voljo in začel študirati la-žnjivost sveta. Prišel sem do pre-prčanja, da laže ves svet in da mi sami izrečem vsak dan par du-eatov čisto navadnih laži. Koli-kokrat v resnici mislimo, kar go-vorimo? Včasih že, ampak malo-kdaj. Pozdravim n. pr. "dobro-ujtro", mislim si pa: "Kaj ga vraga že okoli nosi na vse zgo-daj!" Rečem: "Dobro dan", mi-slim si pa: "Ko bi pač premufal na-luno, da bi ga ne videl!" Pravim: "Dobro večer", mislim si pa: "Osel stari bi bil že lahko doma pri svojih pamilih." Voščim: "La-hko noč", mislim si pa: "Da bi ga le mora tlačila do jutra!" Želim: "Dobro tek", zraven pa mislim: "Ali me bo pač skupuh povabil, da prisedem?" Pozdravim: "How do you do?" mislim si pa: "Sicer-me pa prokleta malo briga". Re-čem: "Na zdravje", zraven na študiram: "Ali bo še kdo drugi trital, ali bom moral zdaj jaz pr-vi!" Vprašam: "Kako se imaš?", mislim si pa: "Pravzaprav mi je vseeno, če te vrag potira na to-šče." Klanjam se: "I am glad to meet you", mislim si pa: "Ali je še kje kak osel, da mi ga bodo predstavili?" Izjavim s svečanim obrazom: "Delighted", mislim pa: "Kaka nerodna imena ima-jo nekteri ljudje, da ga človek takoj pozabi". Zavijem oči: "Charmed", mislim si pa: "Ali ima neumen kšit!" Pravim: "Me veseli vas poznati", mislim si pa: "Spoznam spet enega be-daka več." Izjavim: "Čast mi je", mislim pa: "Da bi me le kak do-veliki!"

stojen človek ne videl govoriti s takim cepečem!" Naslovim: "Ce-njeni gospod", mislim si pa: "Pravzaprav je on ena velika ni-čla proti meni". Zahvaljujem se: "Hvala za prijaznost in postrež-bo:", mislim si pa: "Šiskavce stari, misli, da bo večno živel." Poslavljam se: "Pridite še kaj?" mislim si pa: "Da bi le te afna nkoli več ne videl." Klanjam se: "Pozdravljen!", mislim si pa: "Ta-ko brei bi mu dal, da bi se trikrat obrnil." Voščim: "Vesele božične praznike!", mislim si pa: "Mi bo že zopet kakšne smrdljive cigare poslal za Božič?" Želim: "Srečno Novo leto!", mislim si pa: "V prvi vrsti želim to sebi." Voščim: "Mnogo sreče h godu!", mislim si pa: "Ali bo kaj trital ali ne?" Voščim: "Mnogo sreče h godu!" mislim si pa: "Ampak jaz bi bil vse boljše izpeljal." Poslovim se: "Z bratekim pozdravom", mislim si pa: "S planko po hrb-tu". Naslovim: "Cenjeni sobrat!", mislim si pa: "Ali bi me sunil pod nos, če bi me dobil, ali pa jaz njega!" — Konstatirati je seve-da treba, da vse to ni res v vseh slučajih, ampak v mnogih. Kljub vsemu temu je pa vse še lep in dober in poln sladkosti za tiste, ki jo hočejo poiskati, katerih oči lišejo svetla in zemeljskih bra-sot in katerih ustne hrepene po smehu. Pravzaprav je čisto prav, da se svet še ni podrl. Bilo bi ga vseeno škoda!

Gajžla.

Smešnice.

Pravilno prerokovanje. Poha-bljenec brez desne noge si je dal prerokovati od ciganke. Ciganka pogleda roko in reče: "Črta na roki jasno kaže, da ste izgubili desno nogo v vojni. Druga črta pa pomeni, da se vam nikoli več v življenju ne pripeti kaj takne-ga!"

Prijatelj šentve. Prvi prijatelj: "Dvajseto stoletje je res še nepopolno!"

Drugi: "Zakaj pa? V kakšnem oziru?"

Prvi: "Že vse se dobi, kar ho-češ: vozove brez konj, smodnik brez dima, brzjav brez žlec, le-dote brez žene se ne dobi!"

Seveda. Kupovalec (v trgovini s obuvami): "Vzamem ta le par čevljev, ker se mi najbolj dopa-de!"

Trgovec: "Ta par hočete vzeti? Saj so vam precej teani!"

Kupovalec: "Ja, vidite, če bi imel kurja očesa porezana, bi bili preveliki!"

Posebni vzrok. Hišni gospodar (vrtniki se iz vojne) najemnici: "Obhajljem, da vas ne moram več imeti v stanovanju; poiskajte si drugo!"

Najemnica: "Kaj? Selim naj se iz tega stanovanja? Sama sem, brez otrok, nobenega ropota ne delam!"

Hišni gospodar: "Saj ravno zaradi tega se morate preseliti. Veste, v vojni sem se privadil ro-pota in takšnem cerkveni mir me dela nervoznega!"

Se ne strinja. Bolnik: "Ne vem, gospod zdravnik, zakaj se moja desna noga nič ne boljša!" Zdravnik: "Da, moj dragi, sta-rost je temu kriva!"

Bolnik: "To se ne strinja, gos-pod zdravnik! Glejte, moja leva noga je ravno toliko stara, kakor desna in vendar je zdrava!"

Klaščino. Ko je ključavniški pomočnik popravljai vrata Dr. Apiha, je tam kladivo pozabil. Dr. Apih ni vedel naslova dotičnega meštra in šele ko sta se pozneje slučajno srečala, mu pove o po-zabljenem kladivu — in kmalu za tem je prišel vajenec ponj. Kako se je doktor začudil, ko je čital na računu poleg drugega tudi sle-deče: "Pot po kladivo 60 cen-tov!"

Orel. Mala Helenca je šla z očetom v šenbrunski živalski vrt in ko sta se ustavila pred kletko z orlom, ga vpraša: "Kako se imenuje ta pičica?"

"Orel", ji odgovori oče. Na to ga mala zavrne:

"Ej tako neumna pa vendar nisem, kakor ti misliš, saj vendar vidim, da nima dveh glav!"

Brezobzirnost. Glediški ravnatelj: "Danes zjutraj, ste me na-prosili za deset dolarjev, potem ste še mojo ženo za pet! Ne na-jdem pravih besedi za obsodbo vaše predrznosti!"

Gledišni igralec: "Prosim, gos-pod ravnatelj, saj vendar nisem jaz kriv, če se čuti vaša gospa zapostavljena!"

Opravičenje. "Konj ki sem ga kupil od vas, šepa na eni nogi, dasiravno ste mi zatrili, da teo kot avtomobil!"

"Da, dragi gospod, ali ne veste da vsaka primera šepa?"

V restavraciji. Gost (razka-čen): "Prokleta oslarija! Že dve uri čakam in se dolgočasim, ker ne more natakot najti mojega časnika in šele zdaj zapazim, da sedim na njem!"

Za vaše prijatelje! Za vas tudi! Porabno Trpežno Blago in prave vesele božične praznike U. S. GOV. PREOSTANEK BLAGA

Vrste blago, ki je pomagalo vojakom na suhem in na morju prenašati vsa slaba vremena, zimo, dež in blato. Blago, ki se lahko uporabi v vsakem vremenu z odovoljno.

Čevlji, Sviterji, Srajce, Površne suknje—za možke
Gorke volnene "Comly" plahte-za ženske.

Čitajte nekaj sledečih vzorcev:

PLAHE

Volnene U. S. A. "Burella" plah-te, precej debele, sive barve, po	\$5.95
Volnene U. S. N. čisto bele plah-te, posebna vred-nost, po	\$6.00
Volnene U. S. N. velike sive plah-te, posebna vrednost, po	\$6.45
Volnene U. S. A. Khaki barve plah-te, največje ve-likosti, debele po	\$8.45

TRI UNION SUIT RAZPRODAJE

Trpežno "Needle Rib" plätene posebne vrste, blago pomešano z volno	\$2.45
Debele težke volnene spod-nje obleke, zelo vredne, po	\$2.75
Posebne "A" 70% volnene težke Union spodnje obleke, samo ne-koliko, po	\$3.65
USNJATE SUKNJE, volneno futrane, najgorkorjše vrste za zimo, le po nižji od tovarniške cene, sta-nejo po	\$6.50
Plave "Twill" delavske to-varniške "Overalls" obleke	\$1.45

Popolnoma volnene površne suknje črno po barvane po	\$8.45
Prava Ulster dolge kožuhovino futrane suknje, po	\$25.00
Po Drž. pravu do ledji visoke gumijevе čevlje po	\$3.75
Mernarsko plavi z "V" ovratniki sviterji čisto volneni	\$5.75

NEKAJ POSEBNEGA V NOGOVICAH

Popolnoma volnene de-bele, 3 pare za	\$1.00
Srednje debele "Cash-merette", 4 pare za	\$1.00
Čisto tenke mešane noga-vice, 6 parov za	\$1.00

KUPUJTE JIH NA DUCATE

Mornarsko plave flanelaste srajce — debele, trpežne, velikost 14i do 18, po	\$3.95
Imamo še nekaj površnikov za de-l, gladki od zadej, dvojni hrbet in s pa-som. Sedaj le za polovično ceno. Pridite v ti prodajalni in dobite pravi spominki patrone,	50c in 75c

SVITERJI

Težki Jumbo plätani s zavitim ovratnikom sviterji, koštanjeje ali sive barve. In popolnoma vol-neni, srednje debeli, brez roka-vov v obliki telov-nika, po	\$3.95
--	--------

PRAVI USNJATI ČEVLJI

Narejeni so za trpežnost in ko-modnost. Narejeni s treh podpla-tov in jamčeni proti vsaki mokro-ti in vodi. Enako blago in delo kot pri \$10 vrednih čevljih	\$4.45
--	--------

Poglejte nakiš prerazani čevlji.

121 Sixth St. prva vrata pri Alvina Gledališču
E P P S
Prepričajte se da se Eppsovo
121 Sixth St. prva vrata pri Alvina Gledališču
SURPLUS SUPPLY STORE
Posljemo po pošti le tedaj če se nam plača v naprej v denarju ali Money Orderu.
Johnstown, Pa., Store 418 Washington St.; Cleveland, O., 1014 Woodland Ave.; Youngstown, O., 267 E. Federal St.
Akron, O., 217 S. Main St.

Naročnikom "Prosvete"

Vaš draginje papirja in drugih potrebščin v tiskarni, bomo najhitreje prisiljeni list po-dražiti na naročniki po Novem letu. Torej že-limo, da naši naročniki upoštevajo to naznanilo in da vsi oni, ki jim je ali jim bode potekla na-ročnina, v kratkem ponove svojo naročnino že pred Novim letom. Nadalje želimo in apeliramo, da vsi oni, ki ne nameravajo več ponoviti naroč-nine, to sporoče takoj upravništvu, da se jim vs-tavi pošiljanje lista, ker kot že omenjeno, vse je drago in mi moramo točno vse račune plačati ali pa prenehati izdajati list. Vsa lahko ponovi svojo naročnino pri društvenem tajniku, pri n-ših zastopnikih ali pa s tem, da nam pošlje na upravništvo Money order ali gotov denar v pri-poročenem pismu.

Za upravništvo lista "Prosvete"

Filip Godina, upravitelj.